Bidrag till kännedomen om den svenska spindelfaunan. III.

(Mit Zusammenfassung in deutscher Sprache.)

Av

ALBERT TULLGREN.

Svenska representanter för familjen Theridiidae.

18 textfigurer.

Vår kännedom om de svenska spindelarternas utbredning inom vårt land är synnerligen bristfällig. En stor del av de hittills publicerade fynden härstamma från tiden före 1874, och man torde nog kunna räkna med, att åtskilliga av uppgifterna från denna tidsperiod äro av tvivelaktigt värde. Under det följande halvseklet, närmare bestämt åren 1875—1927, publicerades blott tre mera notisartade artiklar om fynd av några få arter. Däremot har under de sedan dess gångna tjugo åren vår litteratur riktats med över tjugotalet uppsatser innehållande värdefulla faunistiska upplysningar från olika trakter av vårt land, dock rikligast från de nordsvenska länen. Ifråga om de svenska theridiiderna äro emellertid lokaluppgifterna även från den senast nämnda tidsperioden mycket få. Under sådana förhållanden har det synts mig värdefullt, att de fynd, som jag själv gjort under gångna år, ävensom sådana vilka ett flertal personer genom insamling av material givit mig tillfälle konstatera, bringas till offentlighet.

Vid granskningen och bestämningen av det mig tillgängliga materialet har dessutom en och annan iakttagelse gjorts, som kompletterar vår kunskap om vissa arters morfologi, färgvariation m. m.

I det följande angives efter fyndorter och fångsttider även namnet på den person, som gjort resp. fynd. Antalet personer, som lämnat mig undersökningsmaterial, uppgår emellertid till närmare ett halvt hundratal. För att spara på utrymmet ha därför blott initialer använts för de oftast återkommande namnen. Mina egna fynd markeras av bokstäverna A. T., medan övriga samlares namn betecknas på följande sätt: N. B. = tullkontrollör Nils Bruce, K. H. F. = fil. dr Karl-Herman Forsslund, A. F. G. = rådman A. F. Grönberg, A. J. = fil. dr Anton Jansson, T. E. L. = postexpeditör T. E. Leiler, N. L. = fil. kand. Nils

Linnman, O. L. = professor O. Lundblad, T. P. = jägmästaren T. Palm, T. T. = landsfiskal T. Tjeder.

Till dessa personer och jämväl alla andra välvilliga medhjälpare, vilkas namn oavkortade återfinnas i den följande texten framför jag härmed ett varmt tack. Hela det insamlade materialet har överlämnats till naturhistoriska riksmuseums entomologiska avdelning.

Episinus Ltr.

Av de fyra kända europeiska arterna av detta släkte är det två, som äro hemma i Medelhavstrakterna, medan de båda övriga äro vitt spridda över hela vår kontinent. De sistnämnda äro *E. truncatus* Ltr. och *angulatus* Bl. Dessa äro mycket lika varandra, varför de ofta sammanblandats. Så har också skett i den äldre svenska litteraturen. Under namnet *E. truncatus* Ltr. sammanfattar sålunda Thorell båda de nyssnämnda arterna. Sedan emellertid artskillnaderna genom bl. a. Simon, Kulczýnski, de Lessert och Wiehle tydligt klarlagts, kan man beträffande de äldre lokaluppgifterna konstatera, att Westrings undersökningsmaterial från Göteborgstrakten och Östergötland att döma av artbeskrivningen i *Araneae suecicae*, 1861, p. 192, säkerligen tillhört *E. angulatus* Bl. Till denna art höra också de vid Strömstad funna exemplaren, vilka Thorell omnämner i *Rem. on Syn. of european spiders*, 1870, p. 96, och som numera finnas förvarade i *Collectio Thorell* på riksmuseets entomologiska avdelning. De fynd från Småland och Skåne, vilka W. A. G. Wetter år 1874 offentliggjort i sin gradualavhandling i Småland och Skåne hittills iakttagna spindlar, kunna däremot ej kontrolleras.

Förutom nu nämnda fynd ha på senare tid endast två publicerats, nämligen 1938 av Ragnar Johansson (Ent. tidskr. 1938, p. 242) samt 1939 av Åke Holm (Festschr. zum 60. Geburtstage von Prof. Dr Embrik Strand, Vol. V., p. 56). Båda hava anträffat *E. angulatus* Bl. i västra Blekinge, den förre i Jämshög sn, den senare i trakten av Sölvesborg. Vår kännedom om dessa båda arters utbredning inom vårt land kan nu kompletteras med följande uppgifter, vilka torde ådagalägga att *E. angulatus* Bl. med stor sannolikhet kan betraktas som den hos oss vanligaste arten.

Episinus truncatus Ltr. — Upl.: Värmdö, Gustafsberg, A. T.

Episinus angulatus Bl. — Sk.: Ljunghusen, 17/6 1947, Skäralid, 31/7 1901, Höör, 5/6 1943, A. T. — Hall.: Särdal, 7. 1937, O. L. — Ög.: Mogata, 8. 1946, C. Lindroth. — Sdm.: Torshälla, 6. 1946, Ärla, Skogshall, 6. 1944, A. F. G. — Upl.: Ulriksdal, 25/11 1941, Danderyd, Mörby, 16/10 1940, Täby, Näsby, 4/7 1919, Ösbysjön, 9/10 1942, Rösjön, 5/10 1941, Sundbyberg, Lötsjön, 31/5 1943, A. T. — Dlr.: Malingsbo, 13/7 1941, K. H. F.; Kvarnberg, 14/8 1946, O. L.

Euryopis Menge.

Av hithörande arter är tydligtvis *E. laeta* Westr. synnerligen sällsynt. Typexemplaret, en hane, anträffades av Boheman i Skåne. Sedermera har blott ett exemplar, en hona, påträffats, nämligen vid Stora Rör på Öland av dansken E. Nielsen. Ytterst vanlig åtminstone i södra delarna av vårt land är däremot följande art.

Euryopis flavomaculata C. L. Koch. — Sk.: Höör, 5/6 1943, Röke, 16/6 1943, Degeberga och Forsakar, 24/6 1947, A. T. — Bl.: Augerum, Brändahall, 1903, A. T. — Sdm.: Nacka, Damtorpsjön, 6/6 1941, Tyresö, Gröndalsjön, 16/5 1943, Botkyrka, Ahlby, 21/4 1942, A. T.; Torshälla, 6. 1946, Ärla, Skogshall, 7. 1944, A. F. G. — Upl.: Vänge, Fiby, 30/4 1942 och 17/11 1945, O. L.; Bromma, Rocksta, 8/6 1946, Danderyd, Mörby, 5.—6. 1941, Täby, Rösjön, 5/10 1941, och Gullsjön, 8/9 1942, Ulriksdal, 25/11 1940, Lovö, Kersön, 20/5 1941, Bo, L. Björknäs, 23/5 1941, A. T. — Dlr.: Kloten, 8/8 1941, K. H. F.; Gustavs, Långhag, 20/4 1941, E. Klefbeck. — VB.: Skellefteå, 25/5 1942, Bertil Tullgren. — Öl.: Hornsjön, 1920, A. J.

Theridium Walck.

Theridium vittatum C. L. Koch. — Under det felaktiga namnet *Th. pulchellum* Walck. har denna art hittills blott antecknats från ett fåtal platser i landet. Den har tagits av Westring vid Jonsered nära Göteborg, av Thorell någonstans i Uppland och av Wetter på två platser i Skåne. Denna utbredning kompletteras av följande fyndorter.

Sk.: Hälsingborg, Pålsjö, 20/7 1904, H. Muchardt. — Hall.: Veddige, Kullagård, 1921, A. T. — Sm.: Förlösa, 15/6 1895, A. T. — Sdm.: Torshälla, 6. 1946, A. F. G.; Mariefred, 1920, A. T. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 9/9 1947, A. T. — Öl.: Högby, Horn, 19/6 1920, A. J.; Borgholm, 10/7 1932, E. Wahlgren; Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg, och 9/6 1946, Axel Olsson; St. Rör, Stugbyn, 30/6 1937, A. T. — Gtl.: Löjsta, 15/6 1899, Fleringe, Nors, 9/7 1899, A. T.

Theridium redimitum L. — Allmän art åtminstone inom Göta och Svea land. Till tidigare, rätt talrika fyndorter kunna följande läggas.

Sk.: Lomma, 3/9 1942, T. P.; Hälsingborg, 1904, H. Muchardt; Båstad, 7. 1946, A. F. G.; Arild, 12/7 1932, Skäralid, 7. 1901, Åstorp, 24/8 1938, Kullen, 19/7 1901, Väla, 9/7 1941, Landskrona, 28/7 1919, Falsterbo, 20/7 1916, Ljunghusen, 17/6 1947, Ystad, 18/6 1947, Kåseberga, 19/6 1947, Degeberga, Forsakar, 23—24/6 1947, Fjelkinge, 9. 1915, Ivö, 25/6 1947, Röke, 10—18/6 1943, Höör, 9/6 1943, A. T.; Hälsingborg, Pålsjö, 2/7 1904, H. Muchardt. — Hall.: Ö. Karup och Gropemöllan, 12/7 1901, Harplinge, Plönninge, 5—6/7 1901, Getinge och Fröllinge, 7/7 1901, A. T. — Sm.: Forsheda, 3/8 1946, G. Kajsner; Skirö, 6.—7. 1945,

N. B.; Kalmar och Skälby, 26/6 1897, Smedby, 30/6 1897, Hossmo, 24/8 1899, A. T. — Vg.: Saleby, 7. 1946, Hjo, 8. 1946, A. F. G. — Ög.: Borensberg, 1933, S. Gaunitz; Linköping, Berga, 9/7 1945, B. Wahlin; Ringås, 10/7 1942, Bestorp, 22/7 1942, N. L.; Åtvidaberg, Västantorp, 6/8 1906, A. T. — Boh.: Skaftö, 30/6 1901, A. T. — Sdm.: Torshälla, 6.—9. 1946, Ärla, Skogshall, 7. 1944, Tumbo, 8. 1946, A. F. G.; Nacka, 20/7 1905, A. T. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 5/10 1915, Hjälstaviken 1/6 1947, Runmarö, Nore och Lerkila, 6. 1945, Möja, Långvik, 18/7 1928, A. T.; St. Limskär, Kisselskär och Storön i Sthlms skärgård, 23—25/7 1932, B. Lekander; Blidö, 1907, Eklund. — Dlr.: Floda, Sångån, 5/9 1943, T. T. — Öl.: Högby, Horn, 27/6 1920, Halltorp, 3/7 1920, A. J., och 1902, E. Mjöberg; Borgholms alvar, 6/7 1932, E. Wahlgren; Köpings alvar, 7/7 1937, St. Rör, Stugbyn, 28/6 1937, A. T. — Gtl.: Antarve, Rone, 7. 1944, E. Edvardsson; Fleringe, Nors, 9/7 1899, A. T.; L. Karlsö, 30/7 1946, F. Nordström.

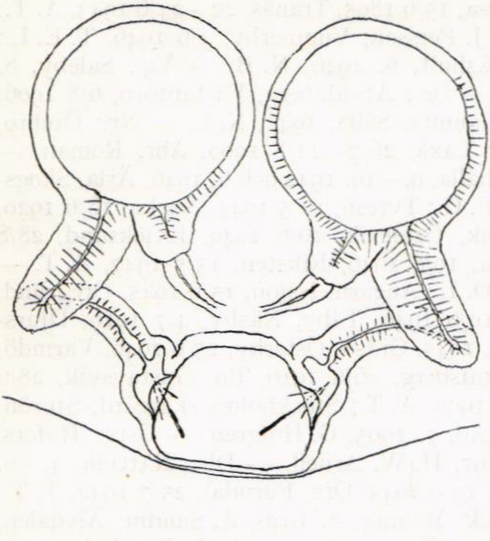
Theridium bellicosum Sim. — Lpl.: Kirunavaara, Statsrådet, 7/8 1900, A. T.

Denna hittills i svensk litteratur ej omnämnda art anträffades på undersidan av löst liggande malmblock på Kirunabergets högsta topp (747 m. ö. h.). Samtliga erhållna exemplar voro honor, av vilka några buro på äggkokonger, innehållande 7—13 ägg. Arten synes vara bunden till alpina eller subalpina områden. Den har anträffats flerstädes i mellersta Europa, Tyskland, Tjeckoslovakiet, Schweiz, Frankrike, England och Skottland. Wiehle beskriver i *Die Tierwelt Deutschlands*, T. 33, p. 144, epigynen med orden »liten, delad i två avsnitt genom en längskam». Ifrågavarande delning av den något bredare än långa parningsgropen är i varje fall mycket svår att iakttaga. Vulvan (fig. 1) utmärker sig genom parningskanalens och receptaculums relativt tjocka väggar. Parningskanalens yttre ända är vidgad till ett litet karaktäristiskt förrum.

Theridium bellissimum L. Koch. — Denna art, som tidigare blott en gång anträffats i Sverige, nämligen vid Abisko, där Åke Holm 1930 funnit en hona, har av överläraren T. Allegård tagits i Kölsillre i Medelpad hösten 1942. Även denna gång anträffades blott en enda hona. Utomlands är arten blott funnen i Sibirien i slutet av 1800-talet.

Theridium bimaculatum L. är en av våra allmännaste arter. Fynd från Sk., Bl., Sm. Vg., Ög. och Upl. hava tidigare publicerats. Till dessa kunna följande läggas.

Sk.: Hälsingborg, Ramlösa och Kulla Gunnarstorp, 9. 1904, H. Muchardt; Skanör, 6/7 1942, T. P.; Ljunghusen, 17/6 1947, Kåseberga, 19/6 1947, Simrishamn, 21/6 1947, Degeberga, Forsakar, 24/6 1947, Ellinge, 23/6 1902, Trolleholm, 25/6 1902, Höör, Fogdared, 7/6 1943, Röke, 16/6 1943, A. T. — Bl.: Augerum, 1903, A. T. — Sm.: Flisby, 28/7 1940, O. L.; Tranås, 22—24/6 1943, A. T. — Ög.: Kopparås, 1942, N. L. — Vstm.: Grythyttan, 6. 1941, Gunnel (Piehl) Linnman. — Sdm.: Erstavik, 16/6

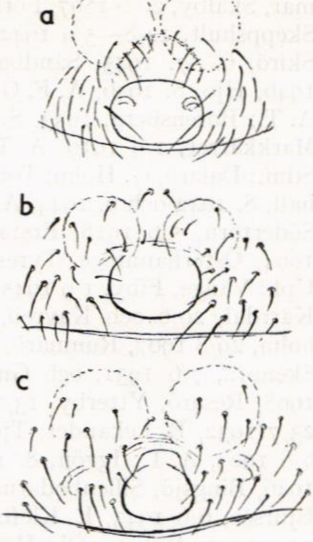

Fig. 1. Fig. 2.

Fig. 1. *Theridium bellicosum* Sim. — Vulva sedd från undersidan. Ca × 200.
Fig. 2. *Theridium melanurum* Hahn (*denticulatum* Walck.). — Epigyn. a—b Skåne-exemplar, c Upplands-exemplar. Ca × 90.

1941, Nacka, 18/6 1920, A. T.; Torshälla, 9.—10. 1942 och 6. 1944, Ärla, Skogshall, 7. 1944, A. F. G.; Tyresö, Vissvass, 24/6 1945, T. E. L. — Upl.: Sigtuna, 5/11, 1934, O. L.; Stockholm, Experimentalfältet 8.—9. 1907, Danderyd, Sätra-Sjöberg, 5/8 1934, Täby, Näsby, 29/6 1922, Angarn, Issjön, 5/7 1945, Öregrund, 17/6 1946, Gräsö, 22/6 1946, Värmdö, Skenora, 7/6 1931, Runmarö, Nore, 6. 1945, Lidingö, Sticklinge, 3/7 1941, Uppsala, 30/9 1897, Bogesund, Träsket, 29/7 1941, Ekolsund, Hjälstaviken, 1/6 1947, A. T. — Dlr.: Kloten, 29/7 1941, K. H. F. — Hls.: Söderala, Bergvik, 7. 1944, N. H. Höglund. — Öl.: Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg; Borgholm, 8/7 1937, St. Rör, Stugbyn, 28/6 1937, Rälla, 30/6 1937, A. T.

Theridium notatum L. är ävenledes en i Sverige mycket allmän art. I den äldre arachnologiska litteraturen anföres den från Sk., Sm., Ög., Upl., Öl. och Gtl. Då emellertid arten är mycket lik *Th. impressum* L. Koch äro dessa uppgifter i viss mån opålitliga. Det material, som jag haft tillfälle undersöka, härstammar från följande lokaler.

Sk.: Ljunghusen, 17/6 1947, Simrishamn, 21/6 1947, Degeberga, Forsakar, 24/6 1947, Tomelilla-Örup, 19/6 1932, Ekestad, Helmershus, 8/6 1906, Skäralid, 15—30/7 1901, Arild, 17/7 1932, Röke, 16/6 1943, A. T. — Hall.: Särdal, 7. 1937, O. L.; Harplinge, 5/7 1901, A. T. — Sm.: Kal-

mar, Skälby, 26/6 1897, Förlösa, 15/6 1895, Tranås, 22—24/6 1943, A. T.; Skeppshult, 14/8—5/9 1942, J. Persson; Vimmerby, 4/6 1946, T. E. L.; Skirö, 6.—7. 1945, Sandbäckshult, 6. 1946, N. B. — Vg.: Saleby, 8. 1946, Hjo, 8. 1946, A. F. G. — Ög.: Åtvidaberg, Västantorp, 6/8 1906, A. T.; Borensberg, 1933, S. Gaunitz; Sålla, 1942, N. L. — Nr.: Örebro, Markkärret, 1/9 1919, A. T.; Laxå, 26/7—11/8 1900, Abr. Roman. — Sdm.: Dalarö, G. Holm; Torshälla, 9.—10. 1942 och 6. 1946, Ärla, Skogshall, 8. 1942 och 6. 1944, A. F. G.; Tyresö, 16/5 1943, Nacka, 18/6 1920, Södertörn, 5/6 1918, Erstavik, Östervik, 16/6 1940, Kvicksund, 28/8 1904, Österhanninge, Tyresta, 10/8 1946, Riksten, 15/5 1947, A. T. — Upl.: Vänge, Fiby, 1/9 1945, O. L.; Angarn, Issjön, 15/9 1945, Öregrund, Kärrdal, 20/6 och Kavreö, 19/6 1946, Täby, Näsby, 4/7 1919, Djursholm, 29/8 1907, Runmarö, 6. 1945, Gräsö, Österby, 25/6 1946, Värmdö, Skenora, 7/6 1931, och Gustafsberg, 26/6 1916, Bo, Gustavsvik, 28/6 1908, Resarö, Ytterby, 13/8 1909, A. T.; Stockholms skärgård, Storön, 23/7 1932, B. Lekander; Tjockö, 7. 1905, G. Hofgren. — Gstr.: Hofors, 6/8 1923, A. T.; Iggön, 8. 1897, H. W. Arnell. — Dlr.: Rättvik, 4.—6. 1946, Bingsjö, Sillenbodarna, 19/9 1943, Ore, Furudal, 25/7 1944, T. T.; Bjursås, 6/6 1943, E. Klefbeck; Malung, 8. 1946, A. Sundin; Älvdalen, 11/7 1935, A. T. — Öl.: Högby, Horn, 19/6 1920, A. J.; Borgholm, 17/6 1910, O. L.; Borgholm och Köpings alvar, 6—7/7 1937, St. Rör, Stugbyn, 1/7 1937, Rälla, 30/6 1937, Torslunda, Tveta, 19/5 1895, A. T.; Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg. — Gtl.: Hörsne, 7. 1944, G. Eriksson; Antarve, Rone, 17—29/7 1944, E. Edvardsson; Tingstäde, Furubjers, 12/7 1899, och Träskvälde, 22/6 1899, Fleringe, Utöja, 11/7 1899, Roma, 19/6 1899, Löjsta, Fride, 13/6 1899, Visby, 6/8 1931, Kneipbyn, 7/8 1931, Katthammarsvik, 14/8 1931, Östergarn, 13/8 1931, A. T.

Honorna av denna art ha i allmänhet en mycket karaktäristiskt tecknad bakkroppsrygg. Denna är nämligen m. el. m. brun med det bruna partiet delat av ett vitaktigt, mediant längsband och av vanligen tre smala, snett bakåt riktade tvärlinjer av samma färg, vilka dela den mörka ryggen i parvis anordnade fält eller sektioner. Denna ryggteckning, som i regel ej sträcker sig långt ned på de vitaktiga sidorna, är stundom starkt reducerad, ibland blott svagt antydd vid kroppens bakända. Buken är ljusfärgad, ofta med antydan till ett par vita fläckar och alltid med en mörk liten fläck framom spinnvårtorna. Kroppens storlek varierar åtskilligt mer än Wiehle i *Die Tierwelt Deutschlands*, p. 151, angiver. Man kan nämligen anträffa könsmogna honor, som har en totallängd av allenast 2,7 mm och en cefalotorax, som knappt mäter mer än 1 mm i längd. Storlekssiffrorna för honan hos nämnde författare äro: totallängd 3,5—4,5 mm och cefalotorax 1,2—1,5 mm i längd.

Theridium impressum L. Koch. — Har i svensk litteratur hittills endast angivits förekomma i Bl. och på Öl. Arten är emellertid ingalunda sällsynt, vilket framgår av följande fyndortsförteckning.

Sk.: Båstad, 7. 1946, A. F. G.; Skäralid, 28/7 1901, Arild, 17/7 1932, Falsterbo, 20/7 1916, Ystad, 18/6 1947, Degeberga, Forsakar, 23—24/6 1947, Ivö, 28—29/6 1947, A. T. — Sm.: Bodafors, 17/7 1940, O. L.; Kalmar, Skälby, 26/6 1897, A. T. — Vg.: Saleby, 7. 1946, A. F. G. — Ög.: Linköping, Berga, 9/7 1945, B. Wahlin; Åby, 18/8 1920, Åtvidaberg, 28/8 1908, A. T. — Boh.: Skaftö, 17/6 1901, A. T. — Sdm.: Torshälla, 8. 1944 och 6. 1946, Ärla, Skogshall, 8. 1944, Tumbo, 8. 1946, A. F. G. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 9. 1905, Runmarö, Lerkila, 23/6 1945, Möja, Långvik, 18—19/7 1928, Gräsö, Österby, 25/6 1946, A. T.; Stockholms skärgård, Storön, 23/7 1932, B. Lekander. — Ång.: Fjällsjö, 22/6 1939, N. B. — Öl.: Högby, Horn, 19/6 1920, A. J.; Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg; Borgholm, 8/7 1932, E. Wahlgren; Köpings alvar, 7/7 1937, Rälla, 1/7 1937, St. Rör, Stugbyn, 1/7 1937, A. T. — Gtl.: Hörsne, 7. 1944, G. Eriksson; Visby, Snäckgärdesbaden, 11/8 1931, Tingstäde, Furubjers, 18/7 1899, Fleringe, Skymnings, 7/7 1899, Katthammarsvik, 15/8 1931, Östergarn, 12/8 1931, Grogarns, 14/8 1931, A. T.

I stort sett är bakkroppens teckning hos denna art mycket lik den hos föregående samt varierar ävenledes i hög grad. Man kan sålunda träffa på exemplar av honor, vilkas mörka bakkroppsfärg är reducerad till endast ett par små svarta och sneda streck längst baktill på ryggen, men även sådana, hos vilka den mörka färgen nästan dominerar och sträcker sig långt ned på kroppssidorna. Buksidan kan stundom vara nästan helt svart, frånsett ett par små vita fläckar nära könsöppningen och ett par än mindre sådana på ömse sidor om spinnvårtorna.

Theridium tinctum Walck. synes hittills blott vara noterad för landskapen Sk., Bl., Ög., Vg., och Upl. Den torde dock att döma efter följande fyndortsförteckning kunna räknas till de allra vanligaste arterna, åtminstone inom Sydsverige.

Sk.: Båstad, 9/7 1901, A. T., och 7. 1946, A. F. G.; Hälsingborg, 20/8 1938, H. Muchardt; Lomma, 22/6 1944, T. P.; Åstorp, 24/8 1938, Ystad, 18/6 1947, Ljunghusen, 17/6 1947, Simrishamn, 21/6 1947, Degeberga, Forsakar, 23—24/6 1947, Ivö, 26/6 1947, A. T. — Sm.: Kalmar, Skälby, 26/6 1897 och 9/8 1899, Visingsö, 6/5 1921, Falerum, 1/9 1908, A. T. — Vg.: Lerum, 9/7 1918, A. T. — Ög.: Åtvidaberg, Adelsnäs, 3/6 1905, och Släfringe, 28/8 1908, A. T. — Sdm.: Torshälla, 9. 1946, Tumbo, 8. 1946, A. F. G.; Mariefred, 1920, Riksten, 15/5 1947, A. T.; Tyresö, Vissvass, 21/7 1946, Skarpnäck, 17/11 1946, T. E. L. — Upl.: Uppsala, 7/11 1900, Abr. Roman; Stockholm, Experimentalfältet, 10/7 1907, Haga, 20/8 1905, Danderyd, Sätra-Sjöberg, 5/8 1934, Ulriksdal, 30/5 1920, Bromma, Rockstasjön, 26/5 1946, Angarn, Issjön, 15/7 1945, Bo, L. Björknäs, 5/6 1932, Lidingö, Islinge, 27/9 1931, Värmdö, Skepparviken, 20/8 1905, Runmarö, Nore och Lerkila, 6. 1945, Möja, Långvik, 18—19/7 1928, Öregrund, Kärrdal, 20/6 1946, och Kavreö, 27/6 1946, Gräsö, 20—28/6 1946, A. T.; Stockholms skärgård, Storön, 23/7 1932, B. Lekander. —

Gstr.: Iggön, 8. 1897, H. W. Arnell. — Öl.: Borgholm, 6/7 1937, och Köpings alvar, 7/7 1937, St. Rör, Stugbyn, 1/7 1937, Rälla, 30/6 1937, A. T. — Gtl.: Visby, 6/7 1928, Visby, Korpklint, 11/8 1931, Hästnäs, 13/8 1931, Västerhejde, Högklint, 10/8 1931, Ganne, 17/8 1931, Katthammarsvik, Hammarudden, 12/8 1931, A. T.

Även denna art är i hög grad varierande i avseende på färgen. Kroppen är i grunden vitgul och tecknad med svart. Karaktäristisk för arten är sternums teckning. Denna är nämligen på vitaktig botten dels försedd med svart marginal, dels prydd med ett ofta i ett par fläckar upplöst, smalt, svart mittband, som baktill förbindes med den svarta marginalen. Sternums svartteckning kan emellertid bli så kraftig, att hela detta kroppsparti blir svart. Den svarta färgen på bakkroppen varierar ävenledes i avseende på sin utsträckning. Samlingarna på riksmuseum innehålla så t. ex. exemplar, hos vilka denna färg praktiskt taget täcker hela ryggsidan, medan hos andra exemplar den svarta färgen kan vara inskränkt till några små, parvis anordnade svarta fläckar på bakkroppens bakre sluttning.

Theridium tepidariorum C. L. Koch. — Med den internationella handeln med drivhusväxter har denna art blivit spridd över stora delar av världen och torde numera vara en vanlig företeelse även i svenska växthus. Riksmuseets material av arten härstammar från följande platser.

Sk.: Båstad, 7. 1946, A. F. G.; Limhamn, 23/7 1901, A. T. — Sm.: Ljungby, 4/9 1931, Ruda, 1902, A. T. — Vg.: Hjälmsäter, 15/5, och Råbäck, 20/5 1904, A. T. — Sdm.: Hanstavik, 16/5 1905, A. T.; Torshälla, 9. 1944 och 4. 1945, A. F. G. — Upl.: Stockholm, 9/5 1904, 20/11 1905 och 8. 1906, Uppsala, 30/3 1899 och 30/10 1901, A. T.; ibid. 31/3 1910, O. L.

Theridium lunatum Oliv. — Denna art har tidigare noterats från Sk., Bl., Ög., Vg., Upl., Öl. och Gtl. Till tidigare fyndorter kunna följande läggas.

Sk.: Båstad, 14/7 1901, Skäralid, 25/7 1901, Röstånga, Allarp, 31/7 1901, Röke, Elgarp, 16/6 1943, Höör, Fogdared, 7/6 1943, Simrishamn, 21/6 1947, Degeberga, 24/6 1947, Ivö, 26/6 1947, A. T. — Bl.: Augerum, Brändahall, 18/9 1902, A. T. — Hall.: Getinge, Fröllinge, 7/7 1901, A. T. — Sm.: Sandbäckshult, 6. 1946, N. B.; Vimmerby, 4/6 1946, T. E. L.; Högsby, Berga, 11/3 1941, O. L.; Kalmar, Skälby, 9/8 1899, Emmaboda, 3/7 1903, Tranås, 22/6, och Tranåsbaden, 23/6 1943, A. T. — Ög.: Åtvidaberg, 15/6—15/7 1908, A. T. — Boh.: Skaftö, Kristineberg, 10/6 1901, St. Bornö, 24/6 1901, A. T. — Sdm.: Torshälla, 9. 1946, Ärla, Skogshall, 6. 1944, A. F. G. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 7.—8. 1907, 9/7 1946, Öregrund, 19/6 1946, Möja, Långvik, 18—19/7 1928, Runmarö, 6. 1945, A. T.; Vassunda, Tursbo, 12/6 1910, O. L.; Stockholms skärgård, Risselskär, 23/7 1932, B. Lekander. — Öl.: Högby, Horn, 28/6 1920, A. J.; Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg; St. Rör, Stugbyn, 29/6 1937, A. T. — Gtl.: Antarve, Rone, 17—29/7 1944, E. Edvardsson; Katthammarsvik, 14/8 1931, Vedborms träsk, 6/6 1899, A. T.

Theridium saxatile C. L. Koch. — Tidigare har denna märkliga art påträffats i Sk., Bl., Hall., Sm., Vg., Ög. och på Öl. Genom sin vana att bygga sina fångstnät i skrymslen nära marken undandrager den sig lätt uppmärksamheten, varför den måhända är vanligare än man av de hittills gjorda, enstaka fynden är benägen att tro.

Sm.: Gasslanda Norrgårda, 1942, J. A. Z. Brundin. — Sdm.: Torshälla, 5.—6. 1946, Ärla, Skogshall, 8. 1944, A. F. G.; Gryt, Öllösa, 30/8 1942, O. Ahlberg; Tyresö, Vissvass, 21/4 1946, T. E. L. — Upl.: Värmdö, Gustafsberg, A. T.

Theridium ohlerti Thor. (*umbraticum* L. Koch). — I vår äldre spindellitteratur finner man blott en enda uppgift om fynd av denna art, nämligen i W. A. G. Wetters förutnämnda gradualavhandling. Han uppgiver sig nämligen ha påträffat arten i »Lund på Helgonabacken». Uppgiften torde emellertid med stor sannolikhet bero på felbestämning, då andra på senare tid gjorda fynd tyda på, att arten har sin huvudsakliga utbredning inom subalpina regioner. I Sverige har den sålunda anträffats på talrika platser inom Abisko och Sareks nationalparker. Dessutom har den påträffats i Jämtland vid Undersåker. Till dessa fynd kunna följande läggas.

Dlr.: Rättvik, 21/5 1918, A. T., och 5. 1943, T. T., Ore, Korsåsen, 29/8 1943, T. T. — Jmtl.: Ragunda, 1—15/9 1946 och Fors sn, 1946, T. P. — Lpl.: Kårsovaggejokk, 14/7 1900, Vorevardo, 30/6 1900, Tarakoski, 27/6 1900, Jekakoski, 27/6 1900, A. T.; Karesuando, 12/6 1930, N. B.

Theridium melanurum Hahn (*denticulatum* Walck.). — I den äldre svenska litteraturen angives denna art förekomma i Vg., Upl. och Sk. Härtill kommer en uppgift (Ent. tidskr. 1938) av R. Johansson, som påträffat arten i Bl. I riksmuseets samlingar föreligger nu material från följande platser.

Sk.: Malmö, 19/5 1946, T. E. L.; Simrishamn, 21/6 1947, Degeberga, Forsakar, 23/6 1947, Ivö, Ungsmunnarna, 26/6, och Solhem, 29/6 1947, Ekestad, Helmershus, 5. 1906, A. T. — Bl.: Augerum, Brändahall, 18/9 1902, A. T. — Sm.: Sandbäckshult, 6. 1946, Skirö, Tolja, 6/6 1944, N. B.; Vimmerby, 4/6 1946, T. E. L.; Tranås, 24/6 1943, A. T. — Ög.: Åtvidaberg, Adelsnäs, 3/6 1905, A. T. — Sdm.: Torshälla, 9. 1944, och 6. 1946, A. F. G. — Upl.: Värmdö, Gustafsberg, 26/6 1946, Runmarö, Nore, 18—29/6 1945, A. T.; Almunge, Harparbol, 26/5 1944, O. L.

Att säkert bestämma vissa *Theridium*-arter är med nu tillgänglig litteratur ej sällan en vansklig sak, då variationen i avseende på färg och teckning är stor och de publicerade bilderna av könsorganen ofta lämna åtskilligt övrigt att önska. Så är fallet ifråga om föreliggande art. Det låg närmast till att försöka bestämma mitt material med ledning av Wiehles bearbetning av familjen *Theridiidae* i *Die Tierwelt Deutschlands* (1937), men någon klarhet beredde detta försök mig ej. Det visade sig nämligen, att särskilt bakkroppsryggens färgteckning var allt-

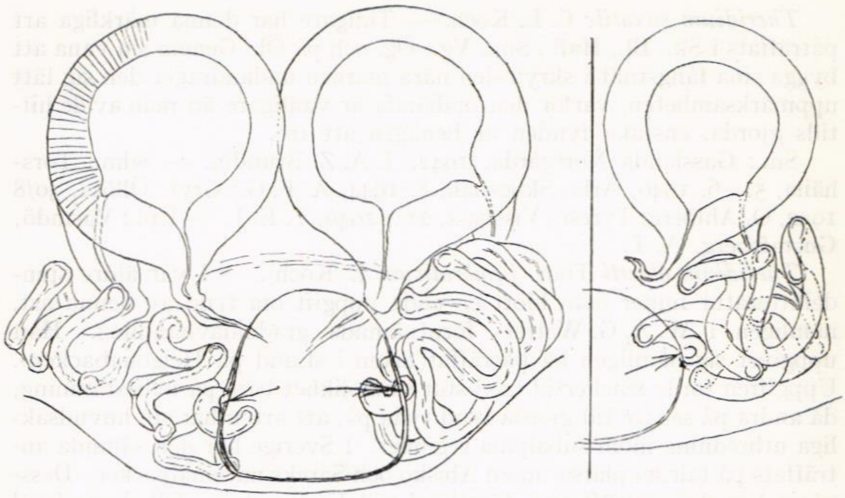

Fig. 3. *Theridium melanurum* Hahn. — Vulva, sedd från buksidan, t. v. av exemplar från Uppland, t. h. från Skåne. Ca × 150.

för variabel. Wiehles bild av hanens palp var föga upplysande och bilderna av epigyn och vulva stämde ej alls med mitt undersökningsmaterial. Lyckligtvis fanns i riksmuseets *Collectio Thorell* både en hane och en hona, bestämda av Menge och av honom som gåva överlämnade till Thorell. Menge kallade dessa *Steatoda undulata*. Thorell har sedermera i *Rem. on Syn.*, p. 558, (1873), påvisat att Menges nyssnämnda art var synonym med Walckenaers *Aranea denticulata* 1802, vilken numera av Roewer i hans *Katalog der Araneae* (1942) benämnes *Th. melanurum* Hahn, 1831.

Honan av denna art kan lätt förväxlas med *Th. pinastri* L. Koch, ty det veckade longitudinella bandet på bakkroppsryggen kan, när det är väl utvecklat, ha uteslutande skarpt vinkelformiga sidoutsprång, men ofta även avtrubbade eller avrundade sådana, som fallet är hos nyssnämnda art. Epigynen har hos alla undersökta exemplar en oval, bredare än lång form, och är (fig. 2 a—c) alltså av samma typ som hos *Th. pinastri.* Ej i något fall har epigynen likhet med Wiehles fig. 116, vilken är tecknad längre än bred.[1] Ifråga om vulvan företer Wiehles bild en viss likhet med Menges teckning av samma organ i *Preussische Spinnen,* Pl. 30, Tab. 67, men man kan förmoda, att Menges bild — kanske med avsikt — förenklats, enär det mötte svårigheter för honom att göra en exakt teckning. En undersökning av Menges exemplar i

[1] Det må här anmärkas, att epigyngropens form ibland vid beredning av preparat, kanske genom täckglasets tryck, kan något förändras, t. ex. så att bredd och längd bli lika.

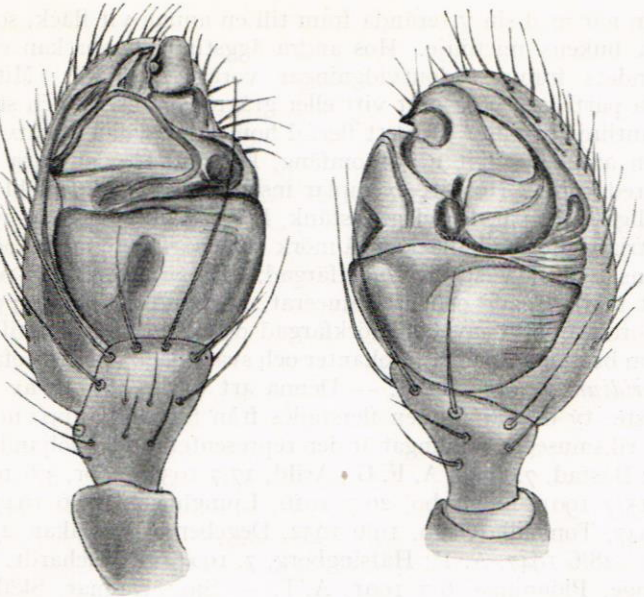

Fig. 4. *Theridium melanurum* Hahn. — Hanens pedipalp sedd från olika sidor. Ca × 110.

Collectio Thorell ådagalägger, att parningskanalen har en utomordentligt stor längd, och att den därför blivit starkt och oregelbundet vindad såsom här bifogade bilder (fig. 3 a—b) utvisa. Ifrågavarande kanal är hos *Th. pinastri* ävenledes lång, dock väsentligt kortare än hos *melanurum*. En annan än viktigare skillnad är emellertid, att parningsöppningen hos den sistnämnda arten synes vara betydligt mindre och svårtillgängligare än hos den förra (jfr fig. 3 a—b och 6 b). Jämför man Wiehles teckningar (bild 116 och 117) med de här publicerade, kan man med skäl fråga sig, om de verkligen tillhöra här ifrågavarande art.

Hanens palp (fig. 4 a—b) saknar m. el. m. skarpspetsade och utstående apofyser, men har däremot en egendomligt formad konduktor samt en vid basen starkt vidgad embolus (fig. 4 b).

Beträffande färgteckningen må här framhållas följande. En könsmogen, äggstinn hona har ett mycket välutvecklat längsband på bakkroppsryggen. Detta band har fem par sidoutvidgningar, alla avtagande i storlek mot spinnvårtorna och i regel alla med vinkelformigt tillspetsade ytterändar. Bandets ytterkonturer äro smalt svartkantade. Omedelbart framom detta band finns en svart fläck, vilken vidgas åt kroppssidorna till ett band, som gör en kort sidoslynga, omslutande en vit fläck,

och som når med sin ytterända fram till en annan vit fläck, som är belägen i bukens mittlinje. Hos andra äggstinna honor kan emellertid mittbandets främre sidoutvidgningar vara avrundade. Mittbandets centrala parti kan vara rent vitt eller grågrönspräckligt och sidokonturens kantlinje otydlig. Hos ett flertal honor, hos vilka äggutvecklingen tydligen ännu ej tagit något omfång, kan mittbandet vara m. el. m. starkt reducerat. Hos ett exemplar inskränker det sig till blott några obetydliga vita, parvis belägna stänk, hos ett annat märkas några isolerade triangelformade fläckar på mörk botten. I flere fall är också bakkroppens ryggsida starkt svartfärgad. Hanarna synas i regel vara mycket mörkfärgade och ha reducerat mittband på bakkroppsryggen. Cefalotorax är ofta mycket mörkfärgad och utan antydan till fläckar, stundom brun med svarta sidokanter och svart fläck, på den cefala delen.

Theridium varians Hahn. — Denna art torde vara en av våra allmännaste, ty den är funnen flerstädes från Sk. ända upp i nordligaste Lpl. I riksmuseets samlingar är den representerad från följande platser.

Sk.: Båstad, 7. 1946, A. F. G.; Arild, 17/7 1932, Höör, 3/6 1943, Skäralid, 15/7 1901, Falsterbo, 20/7 1916, Ljunghusen, 17/6 1947, Ystad, 18/6 1947, Tomelilla-Örup, 19/6 1932, Degeberga, Forsakar, 23/6 1947, Ivö, 26—28/6 1947, A. T.; Hälsingborg, 7. 1904, H. Muchardt. — Hall.: Harplinge, Plönninge, 6/7 1901, A. T. — Sm.: Kalmar, Skälby, 26/6 1897, A. T. — Vg.: Saleby, 7. 1946, A. F. G. — Ög.: Åby, 18/8 1920, Åtvidaberg, Adelsnäs, 3/6 1905, A. T. — Boh.: Skaftö, 17/6 1901, A. T. — Sdm.: Torshälla, 5. 1945 och 9. 1946, Ärla, Skogshall, 6.—8. 1944, Tumbo, 8. 1946, A. F. G.; Huddinge, Ågesta, 16/6 1945, T. E. L.; Botkyrka, Ahlby, 8/8 1916, Erstavik, Östervik, 16/6 1940, Riksten, 15/5 1947, A. T. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 13/6 1902 och 9/7 1946, Ulriksdal, 30/5 1920, Ö. Ryd, Rydboholm, 12/9 1920, Resarö, 12/6 1916, Värmdö, Skenora, 7/6 1931, och Skepparviken, 20/8 1905, Runmarö, Nore, 6. 1945, Möja, Långvik, 17—19/7 1928, Öregrund, Kärrdal, 20/6 1946, och Kavreö, 27/6 1946, Gräsö, 22—28/6 1946, Angarn, Issjön, 15/7 1945, A. T.; Värmdö, Malmalandet, 2—8/6 1934, B. Lekander; Vassunda, 5/6 1910, O. L. — Dlr.: Rättvik, 9/7 1936, A. T.; ibid. 8. 1943, T. T.; Floda, Sångån, 6. 1945, Ore, Prästtjärn, 27/5 1945, T. T.; Älvdalen, Älvdalsåsen, 11—13/7 1936, Sollerön, 19—20/5 1918, A. T. — Mpd: Kölsillre, 8.—9. 1942, T. Allegård. — Jmtl.: Ragunda, 1—15/9 1946, Fors sn, 5. 1946, T. P. — NB.: Boden, 10/6 1900 A. T. — Lpl.: Muddusjokk, 2/8 1944, K. H. F. — Öl.: Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg; Rälla, 2/7 1937, A. T. — Gtl.: Västerhejde, Högklint, 10/8 1931, A. T.

Liksom exempelvis hos den snarlika *Th. tinctum* varierar färgteckningen hos denna art i hög grad. Man kan sålunda påträffa exemplar, hos vilka det eljest karaktäristiska ryggbandet på bakkroppen är reducerat till ett obetydligt kort stycke närmast spinnvårtorna, medan samtidigt ryggens mera horisontella parti täckes av en stor svart fläck.

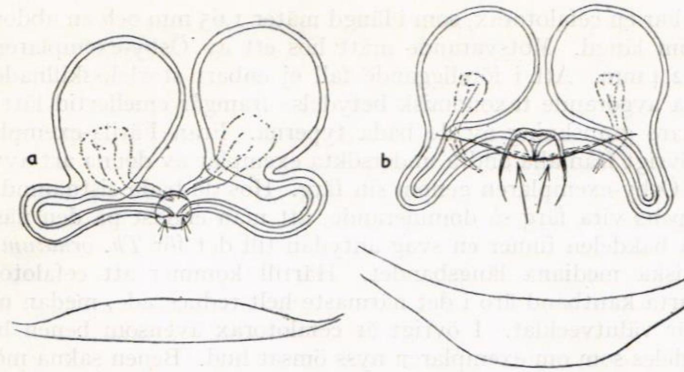

Fig. 5. *Theridium ornatum* Hahn (*pictum* Walck.). — Vulvan sedd från buksidan. a från exemplar från Ösby i Uppland, ca × 110, b från Färila i Hälsingland, ca × 70.

Theridium ornatum Hahn (*pictum* Walck.). — Denna art har hittills omnämnts från Sk.(Malmö), Vstm.(Sätra) och Lpl. (Kvickjokk). Härtill komma fynd från följande platser.

Sk.: Ivö, Kyrkviken, 27/6 1947, A. T. — Sm.: Tranås, 22—24/6 1943, A. T. — Upl.: Danderyd, Ösbysjön, 18/5 och 23/6 1942, C. Lindroth. — Dlr.: Rättvik, 21/5 1918, A. T., och 8.—9. 1945, T. T.; Floda, Sångån, 12/6 1946, Ore, Prästtjärn, 27/5 1945, T. T.; Särna, 7. 1907, H. Rosén. — Hls.: Färila, 20/6 1942, O. L. — Ång.: Hoting, 9/8 1926, A. T. — NB.: Morjärv, 1/8 1926, Boden, 10/6 1900, A. T. — Lpl.: Sorsele, 10/7 1921, C. B. Gaunitz; Ammarnäs, 1939, N. Odhner; Gällivare, 21/6 1900, A. T.

Av det undersökta materialet ha särskilt tvenne exemplar, båda funna vid Ösbysjön i Danderyds sn i Upl., visat sig vara av intresse. Genom en lapsus calami blevo dessa exemplar av mig felbestämda och under namnet *Th. nigrovariegatum* omnämnda i *Populär Biologisk Revy*, Nr 1, 1942. En närmare undersökning av vulvan har emellertid ådagalagt, att exemplaren snarast böra föras till *Th. ornatum*, men också att en viss anmärkningsvärd olikhet med denna art föreligger. Jämför man de här bifogade bilderna av vulvan (fig. 5 a—b) är likheten slående. Vulvan hos Ösby-exemplaret (fig. 5 a), funnet den 18/5, är emellertid 1/3 mindre än hos Färila-exemplaret (fig. 5 b) och har en parningsgrop, som är väsentligt mindre och svagare markerad. Man skulle härav vara benägen antaga att Ösby-exemplaret ännu ej fått sin vulva så välutvecklad och kitiniserad, som fallet är hos Färila-exemplaret. Det andra Ösby-exemplaret, som fångades den 23/6, alltså fem veckor senare, har emellertid även en väsentligt mindre vulva och liten, rundad parningsgrop. Måhända kunna dessa olikheter förklaras enbart därmed att Färila-exemplaret är avsevärt större än Ösby-exemplaren. Det först-

nämnda har en cefalotorax, som i längd mäter 1,65 mm och en abdomen på 2,8 mm längd. Motsvarande mått hos ett av Ösby-exemplaren är 1,4 och 2,4 mm. Att i föreliggande fall ej enbart storleksskillnaderna kunna ha avgörande taxonomisk betydelse framgår emellertid lätt vid en närmare granskning av de båda typerna. Från Färila-exemplaret och för övrigt från alla andra undersökta exemplar av denna art avvika de båda Ösby-exemplaren genom sin färg. Hos de båda sistnämnda är bakkroppens vita färg så dominerande, att man endast på den nästan vertikala bakdelen finner en svag antydan till det för *Th. ornatum* karaktäristiska mediana längsbandet. Härtill kommer att cefalotorax' båda svarta kantband äro i det närmaste helt reducerade, medan mittbandet är välutvecklat. I övrigt är cefalotorax ävensom benen blekgula, alldeles som om exemplaren nyss ömsat hud. Benen sakna mörka fläckar och ringar, endast metatarserna ha en svag antydan till mörk, apikal ring.

Med kännedom om färgens och teckningens starka variation hos flere av våra *Theridium*-arter torde emellertid de här omnämnda Ösby-exemplaren endast kunna betraktas som en, låt vara extrem, varietet av *Th. ornatum* Hahn.

Theridium simile, C. L. Koch. — Denna lilla art har hittills blott påträffats i Sk., Bl. och Boh. Härtill komma nu följande fyndorter. Hall.: Harplinge, Plönninge, 6/7 1901, Getinge, 7/7 1901, A. T. — Sdm.: Torshälla, 5. 1946, A. F. G. — Upl.: Ekolsund, Hjälstaviken, 1/6 1947, A. T. — Öl.: Högsrum, Rälla, 30/6 1937, A. T. — Gtl.: Katthammarsvik, 15/8 1931, A. T.

Theridium pinastri L. Koch. — Denna art har hittills blott anträffats på ett fåtal platser i vårt land. Sdm.: Torshälla, 7. 1943 och 6. 1946, Ärla, Skogshall, 5.—7. 1943, A. F. G. — Upl.: Ekolsund, Hjälstaviken, 1/6 1947, A. T. — Gtl.: Fleringe, Skymnings, 7/7 1899, Visby, 8/8 1931, A. T.

I det föregående har erinrats om att epigynen hos *Th. melanurum* Hahn har stor likhet i form med samma organ hos *Th. pinastri* (fig. 6 a). En undersökning av vulvan uppvisar däremot olikheter av anmärkningsvärt slag. Hos den förstnämnda arten är parningsmynningen mycket liten, medan parningskanalen har en betydande längd (fig. 3 a—b), vilket nödvändiggör talrika vindlingar, oregelbundet sammanträngda omedelbart under receptaculum. Hos *Th. pinastri* är däremot parningsmynningen anmärkningsvärt stor och vid samt parningskanalen avsevärt kortare än hos den nyssnämnda arten, men likväl så lång, att densamma måste beskriva ca tre vindlingar, innan den når fram till receptaculum.

Theridium pallens Bl. — Arten är hittills anträffad i Sk., Bl., Sm. och Upl. Vår kunskap om utbredningen kompletteras av följande fyndorter.

Sk.: Ystad, 18/6 1947, Simrishamn, 21/6 1947, Degeberga, Forsakar,

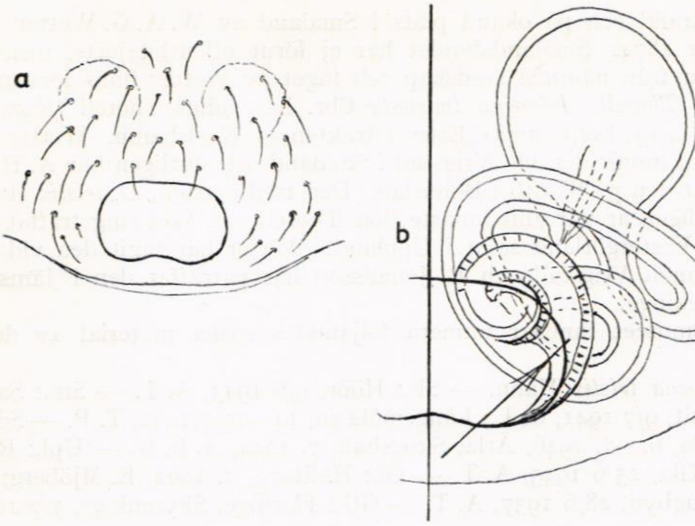

Fig. 6. *Theridium pinastri* L. Koch. — a epigyn, efter exemplar från Österrike, ca × 90, b epigyn och vulva efter svenskt exemplar, ca × 140.

23/6 1947, Ivö, Solhem, 26/6 1947, A. T. — Sm.: Visingsö, 1/8 1922, A. T. — Ög.: Åtvidaberg, Adelsnäs, 20—22/8 1907, A. T. — Sdm.: Torshälla, 6. 1946, Ärla, Skogshall, 7. 1944, Tumbo, 8. 1946, A. F. G. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 1—15/7 1907, Värmdö, Skenora, 7/6 1931, A. T. — Öl.: Högby, Vedborm, 6/6 1898, A. T.

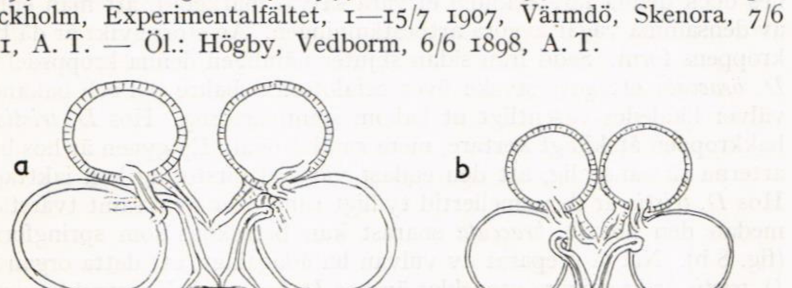

Fig. 7. Vulva, sedd från buksidan, av a *Dipoena tristis* Hahn och b *D. braccata* C. Koch. Ca × 110.

Dipoena Thor.

I vårt land har man hittills enligt litteraturen blott påträffat tre arter av detta släkte, nämligen *D. melanogaster* C. L. Koch, *inornata* O. P. Cbr. och *tristis* Hahn. Den förstnämnda har anträffats i Skåne

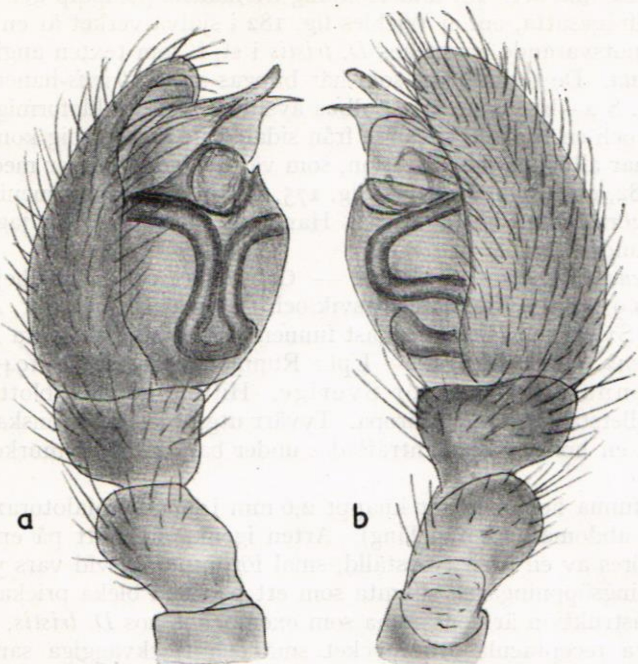
vid Skäralid och på okänd plats i Småland av W. A. G. Wetter omkring år 1874. Smålandsfyndet har ej förut offentliggjorts, men ett exemplar från nämnda landskap och taget av Wetter finns förvarat i *Collectio Thorell*. *Dipoena inornata* Cbr. har enligt Thorell (*Rem. on Syn.*, p. 439), tagits av G. Eisen i trakten av Karlshamn. Wetter har dessutom funnit den vid Vrigstad i Småland och slutligen har Å. Holm anträffat den på Skaftö i Bohuslän. Den tredje arten, *D. tristis* Hahn, som troligen är vår allmännaste, har Thorell enl. Westring träffat vid Örby i Västergötland samt i Uppland. Wetter har tagit den vid det nyssnämnda Vrigstad och R. Johansson har påträffat den i Jämshög sn i Blekinge.

Riksmuseet innehar numera följande svenska material av detta släkte.

Dipoena tristis Hahn. — Sk.: Höör, 9/6 1943, A. T. — Sm.: Sandbäckshult, 9/7 1941, O. L.; Långemåla sn, 14—17/7 1942, T. P. — Sdm.: Torshälla, 6.—8. 1946, Ärla, Skogshall, 7. 1944, A. F. G. — Upl.: Runmarö, Kila, 25/6 1945, A. T. — Öl.: Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg; St. Rör, Stugbyn, 28/6 1937, A. T. — Gtl.: Fleringe, Skymnings, 7/7 1899, A. T.

Föreliggande art är mycket nära besläktad med den följande, *D. braccata* C. L. Koch, vilken den också mycket liknar. Båda arterna äro nästan enfärgade, den förstnämnda i stort sett svart, den senare mörkt brun. Fjärde benparets lår äro hos *D. tristis* till större delen rödgula, medan samma ljusa färg karaktäriserar samliga lår hos *D. braccata*. Ibland synes dock denna färgteckning ej vara så väl markerad, att man enbart av densamma vågar avgöra artbestämningen. Av större vikt är då bakkroppens form. Sedd från sidan skjuter nämligen denna kroppsdel hos *D. braccata* ett gott stycke över cefalotorax' bakre del och bakändan välver likaledes väsentligt ut bakom spinnvårtorna. Hos *D. tristis* är bakkroppen åtskilligt kortare, mera rundat oval. Epigynen är hos båda arterna så oansenlig, att den endast vid god förstoring kan iakttagas. Hos *D. tristis* är den emellertid tydligt rund eller oval samt tvärställd, medan den hos *D. braccata* snarast kan betecknas som springformig (fig. 8 b). Några preparat av vulvan ha ådagalagt, att detta organ hos *D. tristis* är kraftigare utvecklat än hos *D. braccata*. Konstruktionen av vulvan är hos båda arterna densamma. En skillnad synes mig dock vara formen på parningskanalernas mynningar. Hos *D. tristis* äro dessa mera trattlikt vidgade än hos *D. braccata*. Wiehle uppgiver att parningskanalen hos *D. tristis* strax före mynnandet i »rec. sem. I» gör en bukt, som når fram över »rec. sem.II», medan den hos *D. braccata* ej sträcker sig så långt framåt. Hos de av mig undersökta exemplaren föreligger ingen sådan olikhet, hos båda arterna når ej parningskanalen fram till rec. II (jfr fig. 7 a—b).

I det material av *D. tristis*, som insamlats vid Torshälla av rådman Grönberg fanns förutom honor ett flertal hanar, utan minsta tvivel till-

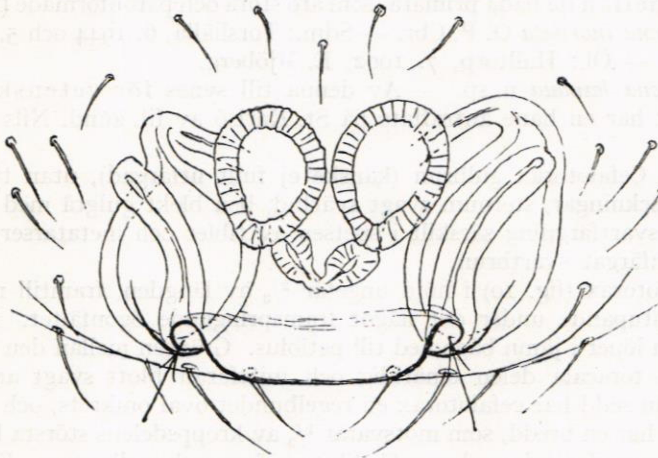

Fig. 8. (upptill). — *Dipoena tristis* Hahn. — Hanens pedipalp från yttersidan, a, och från innersidan, b. Ca × 120. — Fig. 9 (nedtill). — *Dipoena prona* Menge. — Vulva från buksidan. Ca × 165.

hörande samma art. En undersökning av hanens pedipalp ger mig anledning ifrågasätta, om ej Wiehles fig. 182 i själva verket är en bild av hanens motsvarande organ hos *D. tristis* i st. f. som texten angiver hos *D. braccata*. De teckningar, som här bifogas av *D. tristis*-hanens pedipalp (fig. 8 a—b) visa ju att bulbus avslutas med en kloformigt krökt embolus och en bredvid sittande från sidan sedd stavformig konduktor. Bulbus har alltså en konstruktion, som väl överensstämmer med Wiehles fig. 182, men ingalunda med fig. 175, vilken enligt hans mening skall åskådliggöra bulbus hos *D. tristis*. Hanen av *D. braccata* har jag ej haft tillfälle undersöka.

Dipoena braccata C. L. Koch. — Gtl.: Fleringe, Köhlenhejde, 7/7 och Nors 9/7 1899, Katthammarsvik och Östergarn, 13/8 1931, A. T. — Ny för Sverige. Hittills endast funnen i mellersta och södra Europa.

Dipoena prona Menge. — Upl.: Runmarö, Kila, 25/6 1945, A. T. Även denna art är ny för Sverige. Hittills har den blott anträffats i mellersta och södra Europa. Tyvärr utgjordes det svenska fyndet blott av en hona, vilken anträffades under barken på en murken trädstubbe.

Den funna honan mäter knappt 2,6 mm i längd (cefalotorax är 0,9 mm och abdomen 1,8 mm lång). Arten igenkännes lätt på epigynen, som utgöres av en liten tvärställd, smal fördjupning, vid vars ytterändar parningsöppningarna skymta som ett par små bleka prickar. Vulvans konstruktion är densamma som exempelvis hos *D. tristis*, men de sekundära receptacula äro mycket små och tjockväggiga samt nedsänkta mellan de båda primära, som äro stora och päronformade (fig. 9).

Dipoena inornata O. P. Cbr. — Sdm.: Torshälla, 6. 1944 och 5. 1946, A. F. G. — Öl.: Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg.

Dipoena hamata n. sp. — Av denna till synes för vetenskapen nya art har en hane anträffats på St. Karlsö av fil. kand. Nils Linnman.

♂ — Cefalotorax gulbrun (kanske ej fullt utfärgad), utan tydliga mörka teckningar, sternum svagt svärtad, ben blekt gulgrå med antydan till svartfärgning särskilt i spetsen av tibier och metatarser, bakkropp enfärgat svartbrun.

Cefalotorax (fig. 10) i höjd ungefär $^2/_3$ av längden, framtill nästan lodrätt stupande under det något framspringande ögonfältet. Ryggkonturen löper i jämn båge ned till petiolus. Gränsen mellan den cefala och den toracala delen omärklig och mittfåran blott svagt antydd. Ovanifrån sedd har cefalotorax en regelbundet oval omkrets, och ögongruppen har en bredd, som motsvarar $^1/_3$ av kroppsdelens största bredd. Bakre ögonraden rak med ungefär likstora ögon och mellanrum. Främre ögonraden procurv med FM ett uns större än FS. Avståndet mellan FM ungefär $1^1/_2$ gånger diametern, mellan FM och FS ytterst ringa. Ögonfyrkanten något bredare framtill än baktill. Clypeus 3 gånger så hög som chelicerernas längd. Sternum längre än bred, baktill skjutande in

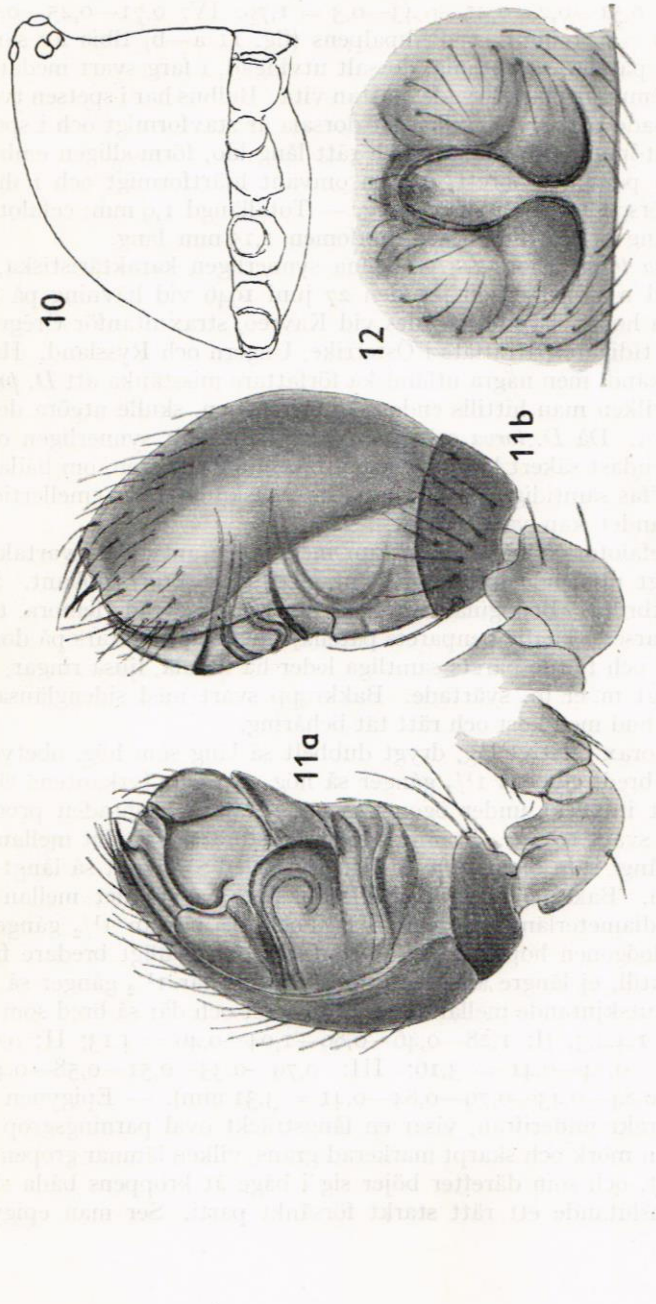

Fig. 10. *Dipoena hamata* n. sp. — Hanens cefalotorax i profil. Ca × 50. — Fig. 11. Idem. Hanens pedipalp från yttersidan, a, och från innersidan, b. Ca × 120. — Fig. 12. *Dipoena torva* Thor. — Epigyn. Ca × 100.

mellan höfterna och där ungefär av höftens bredd. Ben 4.1.2.3. (I: 0,66—0,28—0,56—0,51—0,38 = 2,39; II: 0,58—0,25—0,41—0,48—0,33 = 2,05; III: 0,51—0,2—0,35—0,43—0,3 = 1,79; IV: 0,71—0,25—0,56—0,56—0,38 = 2,46 mm). — Pedipalpens (fig. 11 a—b) tibia av samma längd som patella, skålformig, dorsalt utvidgad, i färg svart medan patella och femur äro blekfärgade, nästan vita. Bulbus har i spetsen tvenne skarpspetsade partier, av vilka det dorsala är stavformigt och i spetsen plötsligt utdraget till en skarp och rätt lång klo, förmodligen embolus. Det andra partiet är brett, nästan omvänt hjärtformigt och i »hjärtspetsen» försedd med en skarp tagg. — Totallängd 1,9 mm; cefalotorax 0,8 mm lång och 0,7 mm bred, abdomen 1,15 mm lång.

Dipoena torva Thor. — Av denna synnerligen karaktäristiska, för vårt land nya art erhöll jag den 27 juni 1946 vid håvning på gran och tall en hona. Fyndet gjordes vid Kavreö, strax utanför Öregrund. Arten har tidigare påträffats i Österrike, Ungern och Ryssland. Hanen är ännu okänd, men några utländska författare misstänka att *D. procax* Sim., av vilken man hittills endast känner hanen, skulle utgöra det felande könet. Då *D. torva* och *procax* äro habituellt synnerligen olika, kan man endast säkert lösa problemet om samhörigheten, om båda formerna träffas samtidigt på samma plats. Åtskilligt talar emellertid för att antagandet kan vara riktigt.

♀ — Cefalotorax mörkt grönbrun med svagt antydda, svartaktiga, strålformigt utgående strimmor samt med svartaktig sidokant. Sternum svartbrunt. Ben gulaktiga med m. el. m. svärtade femora, tibier och metatarser. Tredje benparets patella, tibia och metatars på dorsala sidan gula och fjärde parets samtliga leder ha basala, ljusa ringar, men äro i övrigt m. el. m. svärtade. Bakkropp svart med sidenglänsande, iriserande hud med kort och rätt tät behåring.

Cefalotorax relativt låg, drygt dubbelt så lång som hög, obetydligt längre än bred, clypeus $1^1/_2$ gånger så hög som ögonfyrkantens längd, rätt starkt intryckt under ögongruppen. Främre ögonraden procurv, den bakre svagt recurv. Främre ögonen likstora, avståndet mellan FM drygt så långt som diametern, mellan FM och FS knappt så långt som ögonradien. Bakre ögonen ävenledes likstora, avståndet mellan BM lika med diameterlängden, mellan BM och BS nästan $1^1/_2$ gånger så långt. Sidoögonen hopstötande. Ögonfyrkanten tydligt bredare framtill än baktill, ej längre än bred. Sternum ungefär $1^1/_2$ gånger så lång som bred, utskjutande mellan fjärde höftparet och där så bred som höften. Ben 1.4.2.3. (I: 1,28—0,46—0,89—1,04—0,46 = 4,13; II: 0,99—0,38—0,64—0,74—0,41 = 3,16; III: 0,79—0,33—0,51—0,58—0,41 = 2,52; IV: 0,84—0,43—0,79—0,84—0,41 = 3,31 mm). — Epigynen (fig. 12), sedd rakt underifrån, visar en långsträckt oval parningsgrop omgiven av en mörk och skarpt markerad gräns, vilken lämnar gropen »öppen» bakåt, och som därefter böjer sig i båge åt kroppens båda sidor, därvid omslutande ett rätt starkt försänkt parti. Ser man epigynen

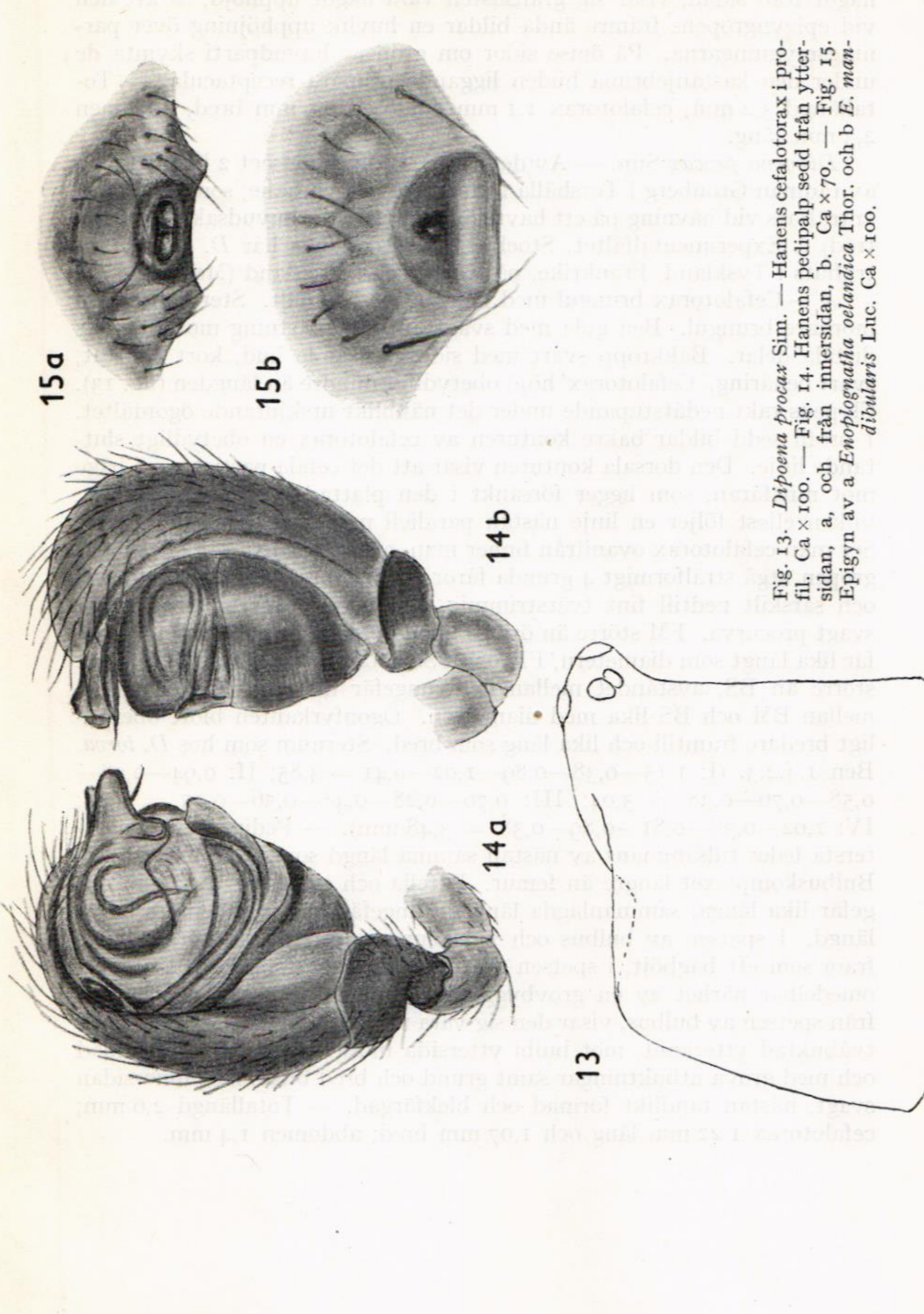

Fig. 13. *Dipoena procax* Sim. — Hanens cefalotorax i profil. Ca × 100. — Fig. 14. Hanens pedipalp sedd från yttersidan, a, och från innersidan, b. Ca × 70. — Fig. 15. Epigyn av a *Enoplognatha oelandica* Thor. och b *E. mandibularis* Luc. Ca × 100.

något från sidan, visar sig gränslisten vara något upphöjd, så att den vid epigyngropens främre ända bildar en huvlik upphöjning över parningsmynningarna. På ömse sidor om gropens huvudparti skymta de under den kastanjebruna huden liggande primära receptacula. — Totallängd 3,2 mm; cefalotorax 1,1 mm lång och 0,9 mm bred, abdomen 2,3 mm lång.

Dipoena procax Sim. — Av denna art (?) äger museet 2 hanar tagna av rådman Grönberg i Torshälla i juni 1946 och en hane, som 21/7 1928 anträffats vid håvning på ett havrefält (omgivet av huvudsakligen barrträd) å Experimentalfältet, Stockholm. Utomlands har *D. procax* anträffats i Tyskland, Frankrike, på Korfu och i Ryssland (Moskwa).

♂ — Cefalotorax brungul med mörkbrunt ögonfält. Sternum någon mörkare brungul. Ben gula med svagt antydd svärtning mot ledernas distala delar. Bakkropp svart med sidenglänsande hud, kort och tät, svart behåring. Cefalotorax' höjd obetydligt mindre än längden (fig. 13). Clypeus rakt nedåtstupande under det näbblikt utskjutande ögonfältet. I profil sedd bildar bakre konturen av cefalotorax en obetydligt sluttande linje. Den dorsala konturen visar att det cefala partiet går i båge mot mittfåran, som ligger försänkt i den plattade cefalotoraxryggen, vilken eljest följer en linje nästan parallell med den basala konturen. Ser man cefalotorax ovanifrån finner man, att från mittfåran eller mittgropen utgå strålformigt 4 grunda fåror. Cefalotorax' hud är på sidorna och särskilt nedtill fint tvärstrimmig. Båda ögonraderna äro ytterst svagt procurva. FM större än övriga ögon, avståndet mellan dem ungefär lika långt som diametern, FM och FS nästan hopstötande, BM något större än BS, avståndet mellan dem ungefär lika med radielängden, mellan BM och BS lika med diametern. Ögonfyrkanten blott obetydligt bredare framtill och lika lång som bred. Sternum som hos *D. torva*. Ben 1.4.2.3. (I: 1,15—0,38—0,89—1,02—0,41 = 3,85; II: 0,94—0,38—0,58—0,76—0,38 = 3,04; III: 0,76—0,28—0,48—0,56—0,35 = 2,43; IV: 1,02—0,38—0,81—0,89—0,38 = 3,48 mm). — Pedipalpens tre yttersta leder tillsammans av nästan samma längd som cefalotorax höjd. Bulbuskomplexet längre än femur. Patella och tibia (fig. 14 a—b) ungefär lika långa, sammanlagda längden ungefär lika med femurs halva längd. I spetsen av bulbus och vid dennas inre sida skjuter embolus fram som ett bågböjt, i spetsen avsmalnande och skarpspetsat organ i omedelbar närhet av en grovbyggd konduktor. Ser man denna rakt från spetsen av bulbus, visar den sig vara i ytterändan breddad och med tvåbuktad ytterkant, mot bulbi yttersida mörkbrun, kraftigt utbildad och med grova utbuktningar samt grund och bred bukt, mot innersidan svagt, nästan tandlikt formad och blekfärgad. — Totallängd 2,6 mm; cefalotorax 1,22 mm lång och 1,07 mm bred; abdomen 1,4 mm.

Crustulina Menge.

Crustulina guttata Wid. — Sk.: Skanör, 6/7 1942, T. P.; Hälsingborg, 7. 1904, H. Muchardt; Röke, 16/6 1943, Höör, 17/7 1941, Ljunghusen, 17/6 1947, Hammenhög, 5. 1931, Ivö, 29/6 1947, A. T. — Sm.: Tranås, 24/6 1943, A. T. — Ög.: Landeryd, 20/4 1942, N. L.; Åtvidaberg, Västantorp, 11/12 1905, och Karlstorp, 10/7 1908, A. T. — Sdm.: Torshälla, 6. 1944, Ärla, Skogshall, 8. 1942, A. F. G.; Tyresö, Gröndalsjön, 16/5 1943, Erstavik, 16/6 1941, Nacka, 9/6 1941, Botkyrka, Sundsberg, 21/4 1942, A. T. — Upl.: Vänge, Fiby, 6/5 1945, Öregrund, Kärrdal, 20/6 1946, Gräsö, 22—28/6 1946, Össebygarn, Karby, 12/10 1905, Angarn, 21/9 1941, Sundbyberg, Lötsjön, 13/7 1943, Täby, Gullsjön, 8/9 1942, Bromma, Rockstasjön, 26/5 1946, Danderyd, Mörby, 12/5 1941, Täby, Rösjön, 5/10 1941, Ulriksdal, 25/11 1940, Kersön, 28/5 1941, Sånga, Igelviken, 31/5 1942, Lidingö, Stockby, 20/7 1942, och Bosön, 26/11 1940, Bo, L. Björknäs, 3/6 1901 och Sarvsjön, 8/7 1942, Runmarö, Nore, 6. 1945, Möja, Långvik, 18/7 1928, A. T. — Vrml.: Likenäs, 14/5 1944, S. Österling. — Dlr.: By sn, 30/10 1941, T. P. — NB.: Skellefteå, 25/5 1942, Bertil Tullgren; Haparanda, 7.—8. 1944, S. Österling. — Öl.: Högby, Horn, 20/6 1920, A. J.; Halltorp, 14/5 1941, N. B. — Gtl.: St. Karlsö, 1941. N. L.

Steatoda Sund.

Steatoda bipunctata L. — Sk.: Hälsingborg, 11. 1904, H. Muchardt; Finjasjön, 28/7 1932, Båstad, Småryd, Arild, 17—20/7 1932, Skäralid, 15/7 1901, A. T.; Fru Alstad, Alstad, 8. 1944, T. Moritz. — Bl.: Mörrum, 7. 1939, O. L.; Augerum, 4. 1903, A. T. — Sm.: Vimmerby, 15/5 1946, T. E. L.; Kalmar, 1895, Ålem, 2/6 1900, Tranås, 22/6 1943, A. T.; Skirö, Lillarp, 8. 1940, Harry Tullgren; Gasslanda, Norrgårda, 1942, J. A. Z. Brundin. — Vg.: Saleby, 7. 1946, A. F. G.; Skeppshult, 7.—8. 1942, J. Persson; Lagklarebäck, Mölndal, 1900, I. B. Ericsson. — Boh.: Skaftö, Kristineberg, 10/6 1901, A. T. — Nr.: Kilsmo, Bysta, A. T. — Sdm.: Torshälla, 4. 1945, Ärla, Skogshall, 7. 1944, A. F. G.; Tyresö, Vissvass, 24/6 1945, T. E. L.; Stockholm, Skanstull, 1903, E. Mjöberg. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 3/9 1931, Upsala, 17/3 1899, A. T.; Älvkarleby, 2—4/8 1941, T. P.:, Tjockö, 7. 1905, G. Hofgren; Blidö, 1907, Eklund; Stockholms skärgård, Runö, 7. 1932, B. Lekander; Runmarö, Södersunda, 12/6 1934, A. T. — Vstm.: Grythyttan, 1/6 1941, Gunnel (Piehl) Linnman. — Gstr.: Grönsinka, 15/8 1941, T. P. — Vrml.: Algå, Gransjön, 3/6 1943, A. Ernvik. — Dlr.: Falun, 23/8 1941, E. Klefbeck; Rättvik, 9/7 1936, A. T.; Floda, Syrholm, 22/8 1933, Ore, Furudals bruk, 25/6 1933, Sundborn, Karlsbyn, 18/8 1946, T. T.; Malung, 8. 1946, A. Sundin. — Hls.: Söderala, Bergvik, 7. 1942, N. H. Höglund. — Mpd:

Kölsillre, 8.—9. 1942, T. Allegård. — Jmtl.: Ragunda, 1—15/9 1946, Fors sn, 5. 1946, T. P. — NB.: Edefors, 25/7 1926, A. T. — Torne lpm.: Jukkasjärvi, 12/7 1900, A. T. — Öl.: Högby, Horn, 22/6 1898, A. T.; Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg. — Gtl.: Hörsne, 7. 1944, Gunnar Eriksson; Etelhem, Bara myr, 15/6 1942, Vallstena, 6.—8. 1942, B. Wahlin; Tingstäde, Träskvälde, 7. 1899, Katthammarsvik, Engmans, 14/8 1931, A. T.

Teutana Sim.

Teutana castanea Oliv. — Thorell uppgiver i *Rem. on Syn.*, p. 91, att denna art skulle vara allmän på många platser i östra, men sällsynt i västra Sverige. Det föreligger i litteraturen blott uppgifter om fyra fyndorter, nämligen Stockholm, Upsala, Östergötland och Mjörn i Bohuslän, varför den nyssnämnda uppgiften måste tagas med en viss reservation. Enstaka exemplar har jag erhållit från följande platser.

Sdm.: Torshälla, 4. 1945, Ärla, Skogshall, 7. 1944, A. F. G. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 6/5 1928, Upsala, 31/7 1897, A. T.; ibid. 28/4 1910, O. L. — Gtl.: Lina myr, 10/6 1942, B. Wahlin; Fleringe, Köhlenhejde, 7/7 1899, A. T.

Lithyphantes Thor.

Lithyphantes corollatus L. (*albomaculatus* DG.). — Sk.: Ivö, 29/6 1947, A. T. — Upl.: Upsala, 5/10 1899 och 2/5 1906, Öregrund, 19/6 1946, Gräsö gård, 28/6 1946, Gräsö, Österby, 25/6 1946, A. T. — Öl.: Högby, 18/6 1920, och Bäckalund vid Hornsjön, 26/6 1920, A. J.

Asagena Sund.

Asagena phalerata Pz. — Sm.: Flisby, 20/3 1916, O. L. — Vg.: Skövde, 3/8 1920, O. L. — Sdm.: Stockholm, Skanstull, 5. 1903, E. Mjöberg; Nacka, Damtorpsjön, 24/6 1918, A. T. — Upl.: Vassunda, Tursbo, 7/7 1910, O. L.; Vallentuna, 21/9 1941, A. T. — Mpd: Vattjom, 1910, G. Adlerz. — Ång.: Tåsjö, 10—17/7 1939, N. B. — Öl.: Torslunda, Skogsby, 25/7 1910, Rälla, 2/7 1937, A. T. — Gtl.: Visby, Snäckgärdesbaden, 11/8 1931, A. T.

Enoplognatha Pav.

Detta släkte har i vårt land hittills endast representerats av en enda art, nämligen *Steatoda oelandica* Thor. Den beskrevs år 1875 (K. Vet. Ak. Handl., Bd 13) av Thorell efter ett par honor, som anträffats på

Öland av den kände parasitstekelforskaren A. E. Holmgren. Något ytterligare om denna arts förekomst i vårt land har sedermera ej publicerats, och då den Thorellska beskrivningen på arten enligt nutida anspråk lämnat åtskilligt övrigt att önska, har dess systematiska ställning, förhållandet till närstående arter, icke kunnat närmare diskuteras. Man har allenast kunnat fastställa, att den bör inrangeras under släktet *Enoplognatha*. Sedan emellertid tillfälle givits att närmare undersöka dels Thorells typexemplar, dels andra exemplar av båda könen, har nedanstående i vissa avseenden mera tillfredsställande beskrivning av denna intressanta art kunnat utföras.

Enoplognatha oelandica Thor. — ♀ — Cefalotorax ljusbrun med svarta kanter, svartaktig, framtill breddad och vinkelformigt inbuktad fläck framom den breda mittgropen samt med svagt antydda, m. el. m. strålformigt utgående, mörka, strimlika teckningar på den toracala delen. Sternum helt brunsvart. Ben gulbruna med ledernas apikala del m. el. m. brett svärtad, särskilt på ledernas undersida. Främre benens patella och tibia nästan helt svartaktiga. Bakkropp på ryggen med s. k. foliumteckning, d. v. s. ett ovalt fält, som på ljus, grågul, hos levande exemplar något rödskiftande, vitprickig botten är tecknad med dels periferiskt belägna svarta fläckar, dels med ett mediant, svart streck på främre delen av den platta ryggen. På sidan av bakkroppen märkes på främre hälften en m. el. m. tydlig, ringformig, svart teckning och på buken finns mellan rima och spinnvårtorna två m. el. m. tydliga, vita längsstreck. Partiet runt spinnvårtorna är svart. Hos starkt gravida honor äro teckningarna svagt markerade.

Cefalotorax är ungefär dubbelt så bred på toracala delen som framtill. Längd ca 1,5 och bredd ca 1,3 mm. Clypeus nästan så hög som ögonfyrkanten, något intryckt under ögongruppen. Främre ögonraden nästan rak med FM något mindre än FS. Avståndet mellan FM lika med diameterlängden, mellan FM och FS blott obetydligt längre. FS och BS hopstötande, nästan lika stora och belägna på gemensam, rätt kraftigt utvecklad knöl. Bakre ögonraden procurv med likstora ögon. Avståndet mellan BM lika med diameterlängden, mellan BM och BS obetydligt större. Ögonfyrkanten ungefär lika lång som bred, baktill bredare än framtill. Sternum obetydligt längre än bred, bakre spetsen smal och skiljer ej höfterna åt. Ben 4.1.2.3. (Ex.: I: 1,53—0,64—1,17—1,17—0,64 = 5,15; II: 1,22—0,61—0,87—1,02—0,56 = 4,28; III: 1,02—0,51—0,66—0,81—0,56 = 3,56; IV: 1,58—0,69—1,17—1,17—0,61 = 5,22 mm). — Epigynfältet bredare än långt, baktill över rima med grund inbuktning flankerad av tvenne små knölliknande utvidgningar (fig. 15 a). Omedelbart framom rima finns en tvärställd upphöjning omslutande epigyngropen, vilken är ytterst liten, långsträckt oval, men något avsmalnande tvärs över mitten. Framom detta epigynparti märkes en svag fördjupning framtill med bågformig begränsning. Det må anmärkas att epigynens här angivna detaljer bli mindre tydligt ut-

präglade hos starkt gravida exemplar. Parningsöppningarna äro belägna vid epigyngropens främre gräns (fig. 16 a). De leda in till en smal parningskanal, som går i riktning snett utåt, uppåt och framåt för att, när den nått något framom receptaculums bakre del, tvärt vända tillbaka och förena sig med bakre delen av receptaculum. Anmärkningsvärd är det förstnämnda partiets av parningskanalen främre »vägg», som synes vara starkt och iögonfallande breddad. Befruktningskanalen utgår från receptaculums närmast kroppens mittlinje belägna del och når mitten på receptaculum. — Totallängd 4,5 mm.

♂ — Färg och teckning som hos honan. Cefalotorax' mörka teckningar dock mycket svagt antydda hos de två föreliggande exemplaren. Cefalotorax 1,9 mm lång, 1,4 bred, framtill 0,9 mm bred. Ögonställning och clypeus som hos honan, Chelicererna mycket större än hos denna och med kraftig beväpning, som åskådliggöres genom fig. 18 a. Ben 1.4.2.3. (Ex: I: 1,8—0,79—1,53—1,43—0,76 = 6,31; II: 1,45—0,66—1,17—1,15—0,64 = 5,07; III: 1,15—0,51—0,87—0,84—0,51 = 3,88; IV: 1,74—0,69—1,4—1,3—0,64 = 5,77 mm). — Pedipalpens (fig. 18 b) tibia något kortare än cymbium, vilken nära spetsen och vid yttersidan har ett kroklikt utskott i kanten. Embolus med brett, basalt parti beläget något över mitten och intill kanten av cymbium. Från nämnda partis proximala kant utgår en nålfin parningslem, som i båge skjuter framåt längs innerkanten av en skarpspetsad konduktor. — Totallängd ca 3,7 mm.

Sk.: Kåseberga, 19/6 1947, Ivö, 29/6 1947, A. T. — Öl.: Högby, havsstranden, 18—24/6 1920, Hornsjöns strand, 1920, A. J.; Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg. — På den förstnämnda fyndorten erhölls 1 ♀ vid sållning av diverse växtrester vid stranden, på Ivö togs 3 ♀ under stenar i rös på en åker och på Öland erhöllos 3 ♀ och 3 ♂.

Då jag för många år sedan erhöll de öländska exemplaren, som voro insamlade dels av framlidne dr E. Mjöberg, dels av dr A. Jansson bestämde jag dem med ledning av Bösenbergs *Die Spinnen Deutschlands* till *Enoplognatha corollata* Bertk., enär exemplaren syntes väl överensstämma med de i detta verk publicerade bilderna (Taf. X, Fig. 145 A—D). Den förnyade undersökning, som i anledning av mina egna fynd i Skåne företagits, har emellertid givit till resultat att såväl Ölands- som Skånefynden måste tillhöra den av Thorell 1875 beskrivna *E. oelandica*. Detta har också med säkerhet kunnat avgöras, sedan preparat av vulvabyggnaden hos typexemplaren framställts. Jämför man nu det svenska materialet dels med Bertkaus beskrivning av hans *Drepanodus corollatus* (*Beitr. zur Kenntn. der Spinnenfauna der Rheinprovinz*, Verh. der Nat. Ver. Rheinl. Westf., Bd 40, 1883) dels med Bösenbergs text och bilder i förutnämnda verk, bibringas man lätt den tron att Bertkaus *corollata* måste ställas som synonym till *E. oelandica*.

Wiehle (1. c. p. 210—212) berör även frågan om *E. corollata*'s ställning och uttalar därvid en förmodan, att *corollata* endast skulle vara en

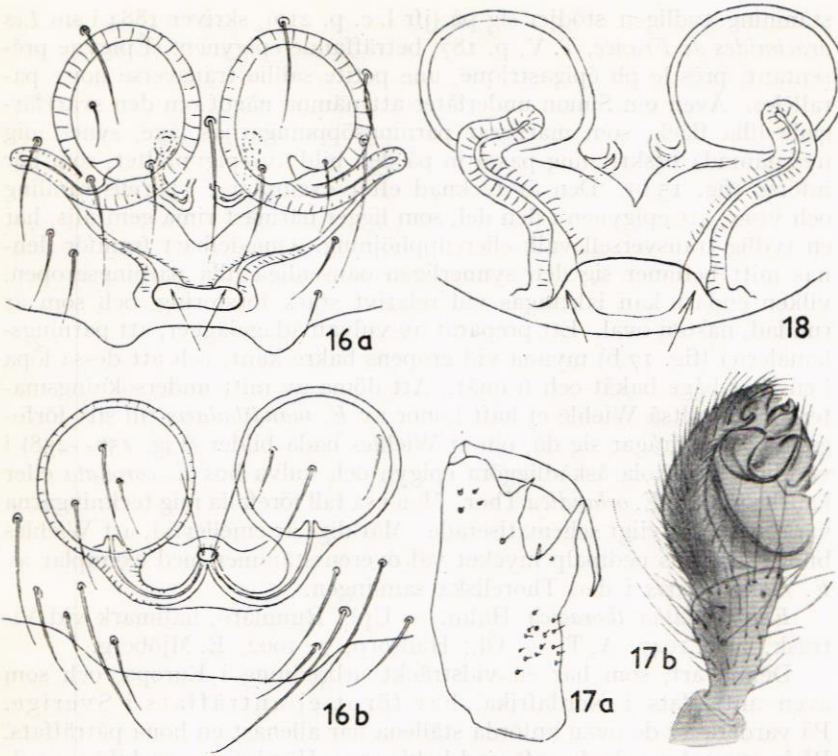

Fig. 16. Vulvan sedd från buksidan hos a *Enoplognatha oelandica* Thor. och b *E. mandibularis* Luc. Ca × 110. — Fig. 17. *Enoplognatha oelandica* Thor. a hanens chelicer (ca × 35) och b pedipalp från yttersidan (ca × 85). — Fig. 18. *Enoplognatha thoracica* Hahn. — Vulvan sedd från buksidan. Ca × 105.

form av den bl. a. i Medelhavstrakterna och Frankrike förekommande *E. mandibularis* Luc. För bedömning av denna fråga har jag undersökt exemplar i båda könen av *E. mandibularis* från franska Medelhavskusten och Baleariska öarna, vilka insamlats och bestämts av Thorell, ävensom exemplar från bl. a. Corsica, som bestämts av Simon, och från okänd ort, vilka Thorell erhållit från O. P. Cambridge. Detta material finnes bevarat på riksmuseum i *Collectio Thorell*. Undersökningen ifråga har lämnat det resultatet, att *E. oelandica* Thor. och jämväl den förvisso synonyma *corollata* Bertk. ingalunda kunna sammanföras med *E. mandibularis* Luc. Därjämte har det visat sig, att de av Wiehle offentliggjorda bilderna av epigyn och vulva (l. c. Fig. 257—258) omöjligen kunna tillhöra sistnämnda art, förutsatt att det i *Coll. Thor.* befintliga materialet är riktigt bestämt. Simon, vilken Wiehle vid sin be-

stämning tydligen stödjer sig på (jfr l. c. p. 210), skriver 1884 i sin *Les arachnides de France*, T. V, p. 187, beträffande epigynen: »Épigyne présentant, près le pli épigastrique, une petite saillie transverse noire parallèle». Även om Simon underlåter att nämna något om den svartfärgade lilla fläck, som markerar parningsöppningarnas läge, synes mig nyssnämnda beskrivning passa in på den bild av epigynfältet, som här införes (fig. 15 b). Den är tecknad efter exemplar i Thorells samling och visar, att epigynen i den del, som ligger närmast rima genitalis, har en tydlig transversell valk eller upphöjning. Omedelbart framför dennas mitt befinner sig den synnerligen oansenliga lilla parningsgropen, vilken endast kan iakttagas vid relativt stark förstoring, och som är rundad, nästan oval. Ett preparat av vulvan ådagalägger, att parningskanalerna (fig. 17 b) mynna vid gropens bakre kant, och att dessa löpa i en kort båge bakåt och framåt. Att döma av mitt undersökningsmaterial kan alltså Wiehle ej haft honor av *E. mandibularis* till sitt förfogande. Man frågar sig då, om ej Wiehles båda bilder (Fig. 257—258) i verkligheten skola åskådliggöra epigyn och vulva hos *E. corollata* eller kanske rättare *E. oelandica* Thor. Men i så fall förefalla mig teckningarna vara mer än lovligt schematiserade. Märkligt är emellertid, att Wiehles bild av hanens pedipalp mycket väl överensstämmer med exemplar av *E. mandibularis* i den Thorellska samlingen.

Enoplognatha thoracica Hahn. — Upl.: Runmarö, hällmark vid Viträsk, 11/8 1947, A. T. — Öl.: Halltorp, 7. 1902, E. Mjöberg.

Denna art, som har en vidsträckt utbredning i Europa, och som även anträffats i Nordafrika, har förut ej anträffats i Sverige. På vardera av de ovan anförda ställena har allenast en hona påträffats. Båda exemplaren hade enfärgad bakkropp. Här bifogas en bild av vulvan (fig. 18), vilken i viss mån avviker från den av Wiehle offentliggjorda bilden (Fig. 243).

Robertus O. P. Cambr.

Robertus lividus Bl. — Sk.: Hälsingborg, 7. 1904, H. Muchardt; Hälsingborg, Väla, 9/7 1941, Båstad, 11/7 1901, Skäralid, 20/7 1901, Röke, Elgarp, 19/6 1943, Höör, 5—9/6 1943, Ystad, Saltsjöbaden, 18/6 1947, Simrishamn, 21/6 1947, A. T. — Bl.: Augerum, Brändahall, 18/9 1902, A. T. — Hall.: Getinge, 2/7 1901, A. T. — Sm.: Skirö, 6.—7. 1945, N. B. — Vg.: Blomberg, 19/5 1904, A. T. — Boh.: Skaftö, Kristineberg, 10/6 1901, A. T. — Vstm.: Kloten, 9. 1941, K. H. F. — Sdm.: Torshälla, 4.—8. 1946, Tumbo, 8. 1946, Ärla, Skogshall, 7. 1944, A. F. G.; Ågesta, 29/9 1946, T. E. L.; Stockholm, Skanstull, 1903, E. Mjöberg,; Erstavik, 16/6 1941, Nacka, Damtorpsjön, 16/6 1941, L. Sickla, 9/6 1941, Riksten, 15/5 1947, A. T. — Upl.: Upsala, Lassby, 7/10 1899, Gottsunda, 3/4 1899, A. T.; Upsala, Håga, 13/2 1910, och Kvarnbo, 26/4 1942, O. L.;

Vänge, Fiby, 6/5 1945, Stockholm, Uggleviken, 14/5 1941, Ulriksdal, 25/11 1940, Experimentalfältet, 22/11 1916, Bromma, Rockstasjön, 8/6 1946, Danderyd, Mörby, 12/5—14/6 1941, Tureberg, Bergendal, 28/9 1941, Täby, Rösjön, 5/10 1941, och Gullsjön, 8/9 1942, Vallentuna, 21/9 1941, Bo, L. Björknäs, 3/6 1941, och Sarvsjön, 8/7 1942, Värmdö, Skenora, 7/6 1931, Lidingö, Stockby, 20/9 1942, och Skärsätra, 11/10 1942, samt Sticklinge, 3/7 1941, A. T.; Lidingö, Ekholmsnässjön, 18/4 1943, O. Ågren; Ö. Ryd, Bogesund, Träsket, 29/7 1941, A. T.; Älvkarleby, 2—4/8 1941, T. P., Älvkarleby, Pensnora, 25/11 1940, H. Eliasson. — Dlr.: Malingsbo, 9. 1941, K. H. F.; Rättvik, 21/5 1918, A. T.; Floda, Syrholm, 23/4 1934, T. T. — Mpd: Stavreverken, 29/6 1937, N. B. — Jmtl.: Ragunda, 1—15/9 1946, T. P. — VB.: Skellefteå, 7/6 1942, Bertil Tullgren; Kulbäcksliden, 2/8 1940, Degerfors, Svartberget, 7/8 1940, K. H. F. — NB.: Haparanda, 7.—8. 1944, Sven Österling. — Lpl.: Torne lpm., Tornehamn, 3/8 1900, A. T.; Lule lpm., Jokkmokk, 2/6 1935, N. B.; Åsele lpm., Dorotea, 24/5 1942, och Bergvattensjön, 2/4 1942, R. Bergenhayn; Lycksele lpm., Örträsk, 2/8 1890, C. Bovallius. — Öl.: Högby, Horn, 22/6 1899, A. T. — Gtl.: Fårö, 3—6/10 1945, T. P.

Robertus arundineti O. P. Cbr. — Sk.: Lomma, 3—7/7 1942, T. P.; Röke, Elgarp, 19/6 1943, A. T. — Bl.: Augerum sn, 1903, A. T. — Sm.: Förlösa, 29/5 1900, Tranås, 6. 1943, A. T. — Vg.: Lerum, 9/7 1918, A. T. — Sdm.: Ärla, Skogshall, 7. 1944, A. F. G.; Österhanninge, Bylsjön, 10/8 1941, A. T. — Vstm.: Grythyttan, 3/6 1941, Gunnel (Piehl) Linnman. — Upl.: Stockholm, Laduviken, 24/9 1919, Täby, Gullsjön, 8/9 1942, Värmdö, Skenora, 7/6 1931, Ingarö, Vedholm, 10/6 1917, Runmarö, Kila, 6. 1945, och Lerkila, 23/6 1945, A. T.; Lidingö, Ekholmnässjön, 18/4 1943, O. Ågren. — Vrml.: Varpnäs, 2/7 1925, A. T. — Dlr.: Rättvik, 10/6 1946, T. T. — Hls.: Los, 6. 1941, O. L. — Jmtl.: Odensala, 27/4 1944, R. Krogerus. — VB.: Degerfors, Svartberget, 8/8 1940, K. H. F. — Lpl.: Ammarnäs, 1939, N. Odhner. — Gtl.: Fårön, 3—6/10 1945, T. P.

Robertus neglectus O. P. Cbr. — Sk.: Ramlösa, 9. 1904, H. Muchardt. — Sm.: Visingsö, 6/5 1921, A. T. — Upl.: Angarn, Issjön, 15/7 1945, A. T. — Gtl.: Löjsta, 13/6 1899, Othem, 20/6 1899, A. T.

Robertus lyrifer Holm. — Lpl.: Karesuando, 16/6 1935, N. B.

Robertus scoticus Jacks. — Sk.: Röke, 16/6 1943, Röke, Elgarp, 19/6 1943, Skäralid, 20/7 1901, A. T. — Vg.: Skeppshult, 7/8 1941, J. Persson. — Sdm.: Erstavik, 16/6 1941, A. T.; Tyresta, 22/8 1941, N. B. — Upl.: Vänge, Fiby, 10/5 1946, O. L.; Stockholm, Laduviken, 27/11 1916, och Uggleviken, 14/5 1941, samt Lappkärrsskogen, 20/11 1940, Danderyd, Mörby, 5.—6. 1941, och Borgen, 12/5 1941, Kersön, 20/5 1941, Värmdö, Skenora, 7/6 1931, Bo, L. Björknäs, 3/6 1941, A. T. — Dlr.: Malingsbo, 9. 1941, ibid., Lövtjärn, 20/7 1941, K. H. F.; Älvdalen, 2/7 1936, A. T. — Jmtl.: Åre, 23/7 1934, A. T. — VB.: Skellefteå, 7/6 1942, Bertil Tullgren; Degerfors, Svartberget, 7/8 1940, Kulbäcksliden, 16/8

1940, K. H. F. — Lpl.: Torne lpm.: Tornehamn, 3/8 1900, Vorevardo, 30/6 1900, A. T.; Karesuando, 14/6 1935, Kuttainen, 22/6 1935, Sikavuopio, 10/7 1935, N. B.

Pholcomma Thor.

Pholcomma gibbum Westr. — Sk.: Skäralid, 7. 1901, Simrishamn, 21/6 1947, A. T. — Ög.: Åtvidaberg, Västantorp, 11/12 1905, A. T. — Vg.: Mölndal, 1900, I. B. Ericsson. — Sdm.: Torshälla, 5. 1946, Ärla, Skogshall, 6. 1944, A. F. G. — Upl.: Stockholm, Experimentalfältet, 28/9 1917, Danderyd, Mörby, 16/10 1940, Kersön, 20/5 1941, Runmarö, Nore, 6. 1945, Gräsö, Hansviken, 26/6 1946, Öregrund, Söderbyvägen, 17/6 1946, A. T. — Öl.: Halltorp, N. B.

Theonoë Sim.

Theonoë minutissima O. P. Cbr. — Sdm.: Nacka, Söderbyskogen, 20/6 1942, A. T. — Upl.: Bo, L. Björknäs, 22/5 1941, och Sarvsjön, 8/7 1942, A. T.

Zusammenfassung.

Die vorliegende Schrift bezweckt hauptsächlich unser Wissen um das Vorkommen und die Verbreitung der Arten der Familie *Theridiidae* bei uns in Schweden zu ergänzen. Gleichzeitig liefert sie einen Beitrag zur Morphologie, Farbenvariation u. s. w. Insofern die Textfiguren für den ausländischen Leser nicht ausreichend instruktiv sein sollten, so möge zur Verdeutlichung hier folgendes mitgeteilt werden.

Theridium tinctum Walck. Farbenvariabilität äusserst stark. Es wurden Exemplare mit ganz schwarzem Sternum erbeutet sowie mit bald ganz schwarzem Hinterleibsrücken, bald mit einer zu einem Minimum reduzierten schwarzen Zeichnung desselben. — *Theridium melanurum* Hahn. Es scheint dem Verfasser, als ob Wiehles Figuren I (Fig. 116—117) in der Tierwelt Deutschlands sich kaum auf die betreffende Art beziehen dürften, da die Untersuchung u. a. der von Menge bestimmten Exemplare von »*Steatoda undulata*», die im hiesigen Reichsmuseum aufbewahrt sind, ein ganz anderes Bild des Epigyns und der Vulva zeitigt (vergl. Fig. 2 a—c und 3 a—b). Ganz sicher hat Menge aus praktischen Gründen das Bild der Vulva, das er in den Preussische Spinnen auf Taf. 30 Fig. 67 veröffentlichte, vereinfacht. Thorell hat mit gutem Grunde *Steatoda undulata* als synonym von *Theridium denticulatum* Walck. betrachtet, welcher Name nunmehr laut Roewer zu Gunsten von

Th. melanurum Hahn weichen sollte. Das auf dem Hinterleibsrücken befindliche Rückenband zeigt keineswegs stets winklig zugespitzte Seitenerweiterungen sondern auch abgerundete. Bisweilen ist das Band zu unbedeutenden, paarig geordneten, tropfenähnlichen Flecken reduziert oder zu einigen isolierten dreieckigen, weissen Flecken längs der Mittellinie des Abdomens verwandelt. — *Theridium ornatum* Hahn. Zwei Weibchen von dieser Art wurden bei Ösby, in der Umgebung von Stockholm, angetroffen. Diese wurden leider vom Verfasser aus Versehen als Vertreter der Art *Th. nigrovariegatum* Sim. veröffentlicht. Durch ihre Kleinheit (der Cephalothorax misst 1,65 und das Abdomen 2,8 mm in der Länge) und ihre Färbung weichen beide Exemplare von dem gewöhnlichen *ornatum*-Typus ab. Ihre Farbe ist auf dem Abdomen vorherrschend weiss, nur ganz nach hinten zu zeigt es eine schwache Andeutung eines Mittelbandes. Die schwarze Farbe ist auch auf dem Cephalothorax und auf den Beinen zu einem Minimum reduziert. Bezüglich des Epigyns und der Vulva vgl. Fig. 5 a—b. — *Dipoena tristis* Hahn. Die Unterschiede zwischen dieser Art und der ebenfalls in Schweden nachgewiesenen *D. braccata* C. L. Koch werden hervorgehoben. Beinfarbe unsicher, Form des Abdomens mehr charakterisierend. Bezüglich des Geschlechtsorgans vgl. Fig. 7 a—b. Der Verfasser stellt in Frage, ob nicht Wiehles Fig. 175 und 182 verwechselt wurden, weil die letzterwähnte Figur mehr mit der der Palpe von *D. tristis* als mit der von *D. braccata* übereinstimmt. — *Dipoena prona* Menge wurde in Schweden angetroffen. Der Verfasser veröffentlicht auf Fig. 9 ein gutes Bild der charakteristischen Vulvastruktur. — *Dipoena hamata* n. sp. ist allem Anscheine nach eine neue Art, von der freilich nur das Männchen angetroffen wurde. Dieses ist überwiegend braun mit Andeutung einer Schwarzfärbung an der Spitze der Tibien und der Metatarsen. Das Profil des Cephalothorax wird auf Fig. 10 veranschaulicht und das Gesamtaussehen der Pedipalpe auf Fig. 11 a—b. — *Dipoena torva* Thor. und *D. procax* Sim. Von diesen beiden bis aufs weitere als distinkte Arten betrachteten Spinnen wurden einige Funde auch in Schweden notiert. Der Verfasser ergänzt unsere Kenntnis bezüglich ihrer Morphologie und Farbe, veranschaulicht durch Abbildungen des Profils vom Cephalothorax, des Epigyns und der Pedipalpe. Vgl. Fig. 12—14. — *Enoplognatha oelandica* Thor. Der Verfasser war in der Lage teils das Typenexemplar von Thorell, teils eine Anzahl beider Geschlechter, die ohne Zweifel zu dieser Art gehören, zu untersuchen, die in Schonen und auf Öland angetroffen wurden. Seine Beschreibung ergänzt Thorells Originalbeschreibung vom Jahre 1875 u. a. durch Beifügung von Abbildungen des Epigyns und der Vulva sowie der Palpe und Chelizieren des Männchens (vgl. Fig. 15 a, 16 a und 17 a—b). Der Verfasser erörtert auch die Frage, ob *E. corollata* Bertk. ein Synonym von dieser Art sein könnte, und findet, dass dies wahrscheinlich der Fall sei. Hingegen nimmt er von Wiehles Annahme, dass diese Art ein Synonym von *E.*

mandibularis Luc. sei, bestimmt Abstand. Nach Untersuchungen von einer Anzahl von Exemplaren der letztgenannten Art, die Thorell, Simon und O. P. Cambridge eingesammelt und determiniert haben, besitzt auch die Vulva ein ganz anderes Aussehen (vgl. Fig. 16 b), als dies mit Wiehles Fig. 258 veranschaulicht wird, und man fragt sich, ob dieses Bild der Vulva nicht eher eine stark schematisierte Zeichnung dieses Organs von *E. corollata* oder richtiger von *E. oelandica* darstellt. Merkwürdig ist indessen, dass das von Wiehle veröffentlichte Bild der Pedipalpe des Männchens (Fig. 155) gut mit dem Material von *E. mandibularis* übereinstimmt, das in der *Collectio Thorell* in unsrem Reichsmuseum bewahrt wird. — *Enoplognatha thoracica* Hahn. — Weibchen von dieser Art wurden zum ersten Mal in Schweden angetroffen. Der Verfasser veröffentlicht eine Abbildung (Fig. 18) der Vulva, welche von dem von Wiehle veröffentlichten Bilde, das sich auf das gleiche Organ bezieht, etwas abweicht.